

Ослаблений імунітет

Після Революції гідності недоторканності позбавили вже сімох нардепів. Але всі вони, схоже, відбулися легким переляком
» стор. 4

Нескорена КДБ Надія

Як Надія Світлична з Аллою Горською їздила в Донецьк малювати, а згодом подарувала Україні Музей шістдесятицтва
» стор. 11

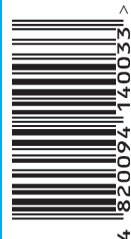
Нувориш Калитка?

Черкаська прокуратура забирає 40 га лісу у Валерія Хорошковського
» стор. 3

Україна молода

Четвер, 15 грудня 2016 року

№ 161 (5154)

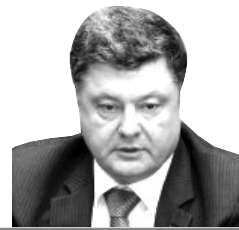
Учорашні курси
НБУ:
1 \$ = 26,11 грн
1 € = 27,70 грн
1 рос. руб. = 0,3 грн

Прищемити мафії хвоста

Повз державний бюджет щорічно пропливає понад 3 мільярди «рибних» гривень
» стор. 3

Браконьєрам стає дедалі складніше вести свій злочинний промисел.

Петро Порошенко
Президент України

«Рішення окружного суду Амстердама означає, що не лише «скіфське золото» є українським. Крим теж є українським, Крим — наш, і крапка».

■ НА ПОРЯДОК ДЕННИЙ

Земля і «Мрія»

Наші вимоги до бюджетного процесу

Олег ЛЯШКО, лідер Радикальної партії

Наступного тижня в парламенті розглядатимуть «бюджетний пакет». Фракція Радикальної партії вимагає від уряду врахування таких ключових позицій:

1) Закріпити в бюджеті дворазове підвищення мінімальної заробітної плати, піднявши її до 3 200 грн., щоб жодна працююча людина в країні не отримувала менше. Ми боролися за це понад півтора року і не дамо уряду звернути з цього шляху!

2) Підвищити пенсії 500 000 українцям (пенсіонерам, людям з інвалідністю, жінкам, що не мають достатнього стажу), які сьогодні отримують 947 гривень на місяць, принаймні на 300-400 грн., з подальшим підвищенням до реального прожиткового рівня та індексацією на рівень інфляції, як це передбачає законопроект РПЛ №4998.

3) Запровадити реальну державну підтримку переселенців, які сьогодні кинуті напризволяще. Це майже 2 млн. українців із Донбасу, Луганщини, Криму, які втратили своє житло. Наша найбільша мрія, щоб люди вернулись на рідну землю і повернули свій дім. А до того держава має фінансово підтримувати переселенців, тож ми вимагаємо від уряду передбачити кошти на компенсацію вартості житла для них!

4) Зберегти спеціальний режим оподаткування для сільгоспвиробників та прийняти законопроекти РПЛ №5300 та №5301 про підтримку тваринництва, щоб наші селяни, фермери-одноосібники, малі фермерські господарства, сімейні ферми мали можливість заробляти, годувати свої сім'ї і продавати продукцію. За пропозицією РПЛ дотація на кожну корову складе понад 4000 грн. на рік. Влада замість того, щоб продавати землю, повинна не грабувати селян, а залишати в їхньому розпорядженні зароблені ними ж кошти.

5) Відновити державне фінансування закладів професійно-технічної освіти. Позбавивши державного фінансування ПТУ, уряд позбавляє сільських дітей, дітей із малозабезпечених родин, дітей-сиріт можливості отримати трудові навички, знання, годувати свої майбутні сім'ї! Тому ми вимагаємо відновити державні програми фінансування професійно-технічної освіти.

6) Відновити пільгову норму споживання газу для населення та збільшити її до 2400 куб. м на опалювальний сезон та переглянути несправедливо завищені тарифи, щоб люди не відчували себе бідняками та могли платити «комуналку». Багатим усе одно цієї норми не вистачить для опалення своїх палаців, а от на одно- чи двокімнатну квартиру буде достатньо. На відміну від субсидій, це стимулюватиме людей дійсно заощаджувати та впроваджувати енергоефективні заходи для того, щоб вкласти у норму споживання.

7) Запровадити дієву систему підтримки вітчизняних виробників-експортерів через законопроект РПЛ №2142а про українське експортно-кредитне агентство. Це забезпечить здешевлення кредитів вітчизняним виробникам та просування високотехнологічної продукції українського виробництва по світу. Щоб у майбутньому Іран за 17 млрд. дол. США купував не літаки Boeing, а українські «Мрії» та «Руслани». Щоб увесь світ купував у нас харківські турбіни, херсонські і миколаївські кораблі, дніпровські труби, львівські трамваї, нашу сільгосппродукцію.

8) Створити привабливі інвестиційні умови для нових виробництв в Україні через прийняття законодавства про індустріальні парки №2554а-д та 2555а-д за досвідом Польщі, Словаччини й Туреччини. Щоб залучити в Україну масштабні інвестиції, зупинити відтік талановитих людей та капіталу з країни, розвинути власне виробництво та економіку і перестати жити на подачки з-за кордону.

9) Обмежити зростання земельного податку для промисловості та сільськогосподарства на рівні не більше 10%, незалежно від рівня інфляції, прийнявши законопроект РПЛ №5493. Щоб не дати знищити авіабудівні, суднобудівні, машинобудівні та інші виробничі підприємства і ферми через драконівські податки.

10) Зняти штучний податок на інвестиції — ввізні мита для української промисловості, прийнявши законопроект РПЛ №5276, а також надати трирічну розстрочку ПДВ на імпортоване деревообробне обладнання для посилення ефекту мораторію на вивезення необробленого лісу-кругляку. Це зробить дешевшими верстати та устаткування для української промисловості та дасть поштовх розвитку власної економіки і підвищенню реальних доходів громадян. ■

■ НА ФРОНТІ

У прицілі — цивільні

Бойовики вбили мирного мешканця поблизу Майорська, ще двох поранено

Іван БОЙКО

Усе частіше жертвами обстрілів бойовиків стають мирні мешканці Донбасу. Так, учора вранці окупанти цинічно відкрили вогонь з автоматів і кулеметів по людях, які стояли в черзі поблизу контрольно-пропускного пункту «Майорськ».

Як повідомляє Державна прикордонна служба, одна людина загинула на місці (куля потрапила в голову), ще одного мирного мешканця, який хотів потрапити за лінію розмежування, поранено в плече.

Прикордонники одразу припинили пропускні операції й негайно вивели з лінії вогню людей, які перебували на в'їзді з неконтрольованої території.

Один із ватажків бойовиків заявив у соцмережах, що це саме українські військові обстріляли автобус із цивільними на своїй підконтрольній території. При цьому негідник проілюстрував це повідомлення зображенням знаку з назвою населеного пункту Саханка, який розташований щонайменше за 150 км від місця події.

Помічник голови Держприкордонслужби Олег Слободян наголошує, що цю провокацію ворога було сплановано: «Те, як швидко вони викинули цей фейк, лише підтверджує їхню вину. До цієї провокації вони готувалися заздалегідь, оскільки зараз поблизу лінії розмежування багато міжнародних експертів».

Водночас у райцентрі Мар'їнка в результаті вибуху снаряда на центральній вулиці міста 62-річний мирний житель отримав поранення ніг. Як повідомляє пресслужба Нацполіції з Донеччини, постраждалому надали медичну допомогу. Інцидент попередньо кваліфікували як терористичний акт.

Позаминулої доби, за даними штабу АТО, зафіксовано 15 обстрілів, бойовики продовжують застосовувати заборонене Мінськими угодами озброєння на всіх напрямках.

Унаслідок обстрілів поранено чотирьох захисників України: трьох бійців ЗСУ та одного прикордонника. ■

■ ГУЧНА СПРАВА

Справа «Дяді Вані»

Чи зрадник полковник Без'язиков?

Валерія НАЛИВАЙКО

Полковнику ЗСУ Івану Без'язикову, якого підозрюють у державній зраді, вчора обирали запобіжний захід. Затриманий полковник прибув із лікарні до Шевченківського районного суду Києва, де впродовж кількох годин судочинці нічого не вирішили.

За словами начальника Головного апарату СБУ Олександра Ткачука, у матеріалах кримінального провадження є достатньо доказів, свідчень очевидців та оперативних матеріалів, які підтверджують, що колишній начальник розвідки одного з армійських корпусів Без'язиков активно співпрацював із російськими спецслужбами.

Служба безпеки України відкрила кримінальне провадження за участь у терористичній організації стосовно звільненого влітку 2016 року з полону бойовиків полковника ЗСУ Івана Без'язикова, якого бойовики називали «Дядя Ваня».

Іван Без'язиков.
Фото з сайту gazeta.ua.

«Улітку цього року він був звільнений із полону, де перебував доволі тривалий час. Після звільнення з полону ми завжди спілкуємося з нашими хлопцями та дівчатами, які там перебували, щоб отримувати від них певну важливу інформацію. Багато з них почали вказувати, що поведінка Без'язикова у полоні була підозрілою, а саме: він був одягнений у військову форму Збройних сил

Російської Федерації, мав при собі зброю (красувався зі «Стечкіним» — марка пістолета), вільно пересувався і спокійно спілкувався з представниками російських спецслужб на окупованих територіях. Також він мав у користуванні видане та підписане Захарченком посвідчення», — зазначив Ткачук.

Тим часом затриманий полковник Іван Без'язиков заявив, що його шокували звинувачення у держзраді.

«Я хочу сказати, що все, що там написано й зараз мені пред'являється, за винятком тих моментів, які ми вже обговорювали і з СБУ, і з іншими органами, по яких не було ніяких питань, і з тими свідками, які там фігурують... У нас була очна ставка. Півроку жодних питань до мене не було, а зараз виникли знову. Будемо спочатку», — сказав він. За його словами, він планував продовжити службу в армії і не може пояснити, з якою метою проти нього висунили звинувачення.

У понеділок Шевченківський райсуд Києва звільнив з-під варту військовий розвідника. Адвокати підозрюваного надали до суду три клопотання. Одне з яких — про незаконне затримання чоловіка — було задоволено. Але обрали запобіжний захід судочинці не змогли, бо підсудному стало погано. Станом на 20:00 до залу суду прибули працівники швидкої медичної допомоги, які обстежили Без'язикова і госпіталізували його. ■

■ НОВИНИ ПЛЮС

Наше кримське золото

Окружний суд Амстердама прийняв рішення повернути Україні експонати виставки «Крим: золото та секрети Чорного моря», які перебувають у Нідерландах із 2014 року. Тоді 5 українських музеїв (4 кримські і 1 київський) виставляли в приватному музеї Алларда Пірсона без перебільшення скарби. Виставка закінчилася влітку 2014-го, коли РФ уже окупувала український Крим. Експонати українських музеїв Криму у Голландії опечата-

ли. Росія почала претендувати на їх повернення у Крим.

«Суд прийняв рішення, що кримські артефакти мають бути повернуті державі Україна, оскільки вони є частиною культурного надбання держави Україна», — сказала прес-секретар Окружного суду Амстердама вчора, 14 грудня. Суд прийняв рішення на підставі угоди ЮНЕСКО, за якою, якщо артефакти були законно вивезені з країни, однак зараз залишаються без легального експорт-

ного дозволу в Нідерландах, вони мають бути передані державі, з якої вони були вивезені, тобто Україні.

Артефакти залишатимуться у Нідерландах упродовж періоду, відведеного на апеляцію, а це — три місяці. «Рішення передати Україні вступає в силу після розгляду справи в суді апеляційної інстанції. Апеляція буде подана», — розповіла адвокат, що захищає інтереси музеїв окупованого Криму в цьому процесі, Анастасія Сивицька. ■

Ірина КИРПА

Зоною діяльності Чорноморського басейнового управління стане акваторія Чорного моря у межах Одеської, Миколаївської та Херсонської областей. У новий орган контролю над водними ресурсами півдня України ввійде понад 57 рибоохоронних патрульних. Допомогу молодим фахівцям, які будуть працювати у Чорноморському басейновому управлінні, нададуть кращі експерти з Литви та Норвегії.

«Фахівці, які будуть відібрані на конкурсній основі, пройдуть професійне навчання та стажування, — розповів глава Державного агентства рибного господарства України Ярема Ковалів. — Співробітники рибоохоронних патрулів зможуть вивчити законодавство, іхтіологію, а також щодня практикувати свої навички на навчаннях».

За словами Яреми Коваліва, ефективність своєї роботи новостворений рибний патруль на практиці уже довів на Київщині. Тепер новий підрозділ має зміцнити свої позиції на півдні України, після чого рибоохоронні патрулі запрацюють у кожному з регіонів України.

За інформацією прес-служби Держрибгоспства, місцева рибна мафія чинить відчайдушний опір нововведенням, а створення нової природоохоронної струк-

ХТО КОГО

Прищемити мафії хвоста

Повз державний бюджет щорічно пропливає понад 3 мільярди «рибних» гривень

тури гальмують штучними судовими розглядами, основна мета яких — просто відтягнути час.

На Херсонщині та Львівщині роботи рибоохоронних патрулів загальмував судовий процес, що йде в окружному адміністративному суді міста Києва. Своім рішенням суд призупинив дію наказу Держрибгоспства у частині конкурсного відбору на посади начальника та заступника начальника управління Держагентства рибного господарства Херсонської та Львівської областей. Підставою для цього став судовий позов одного з учасників конкурсного відбору.

Відчайдушний спротив роботі новостворених рибних патрулів чинять і браконьєри. Так, нині у Бериславському районному суді на Херсонщині розглядається справа інспектора водної поліції Олексія Слабченка, який на гарячому спіймав одного з місцевих браконьєрів.

«Суддя вже вдванадцять раз призначає перегляд справи одного браконьєра, і щоразу підставою для цього наводиться те, що на незаконному вилові риби він попався вперше, — розповів голова громадської ради при Херсонській облдержадміністрації Валерій Гурковський. — Дійшло до того, що з нього зняли звинувачення і тепер він виступає у суді як свідок! Як ще це можна назвати, як не свідоме кришування браконьєрської мафії?»

За оцінками експертів, поки що в Україні у тіні залишається майже 2/3 ринку продажу риби та креветки. Повз державний бюджет щорічно пропливає понад три мільярди гривень. Та, незважаючи на всі хитрощі рибної мафії, за заявами голови Державного агентства рибного господарства України Яреми Коваліва, реформу рибоохоронної системи відомства радянського зразка у 2017 році завершать. ■

МАХІНАЦІЇ

Нувориш Калитка?

Черкаська прокуратура забирає 40 га лісу у Валерія Хорошковського

Людмила НІКІТЕНКО

Прокуратура Черкаської області звернулася з позовом до суду про скасування розпорядження Канівської райдержадміністрації та витребування з протиправного володіння сім'ї Валерія Хорошковського 40 га земельних ділянок, укритих лісами.

«Аналогічний позов, щодо земель площею 26 га, прокуратурою області було подано і в листопаді. Позовна заява перебуває у провадженні Канівського міськрайонного суду», — повідомили «УМ» у прес-службі черкаської обласної прокуратури.

За словами правоохоронців, підставою для таких судових позовів стало виявлення прокуратурою злочинної схеми виведення державних земель лісового фонду у приватну власність членам родини колишнього високопосадовця Валерія Хорошковського.

У прокуратурі кажуть, що для незаконного оформлення земельних ділянок зловмисники спеціально підшукували жителів області, яких умовляли до «співпраці». Знайшли аж 46 осіб. І у лютому 2005 року, за сприяння керівництва районного відділу земельних ресурсів, Канівська РДА своїм розпорядженням безоплатно передала цим «лівим» громадянам 66 га земель лісгосподарського призначення в адміністративних межах Бобринської сільської ради.

«Таким чином зазначені ділянки було розподілено на підставних осіб із метою подальшого перепродажу їх зацікавленим особам. Після злочинних маніпуляцій, землі, розташовані єдиним масивом, були придбані Хорошковським та його родичами», — пояснюють у прокуратурі Черкаської області.

За словами прокурорів, на цей час у власності родини Валерія Хорошковського на території цієї сільської ради назбиралося 66 га земель, незаконно наданих для ведення особистого селянського господарства. І це при тому, наголошують прокурори, що Закон України «Про особисте селянське господарство» визначає, що для ведення такого господарства використовують земельні ділянки розміром не більш як 2 га.

Черкаські прокурори також з'ясували, що поза увагою чиновників Канівської райдержадміністрації та районного відділу земельних ресурсів залишилося й те, що вказані землі входили до складу лісового масиву, щодо використання та розпорядження якими законодавством передбачено певні обмеження.

«Прокурорами та слідчими для викриття злочинної схеми проведено кропітку роботу та здобуто низку вагомих доказів, що надали можливість вжити заходів для повернення у державну власність незаконно відчужених земель», — пояснюють у прокуратурі Черкаської області.

До речі, за такі маніпуляції із землею прокуратура області розпочала ще й кримінальне провадження щодо зловживання владою колишнього начальника Канівського районного відділу земельних ресурсів, що спричинило розбазарювання з державної власності земель лісового фонду загальною вартістю понад 25 млн. грн. ■

Тарас ЗДОРОВИЛО

МЕДІА ДЛЯ МАС

Квоти звучать

Порушникам україномовних норм на радіо загрожує штраф від 6 тисяч гривень

Майже всі з 400 радіостанцій України дотримуються надважливого закону, котрий набув чинності 8 листопада, щодо ефірного транслювання у певні часові проміжки щонайменше 25 % пісень українською мовою та ведення протягом доби щонайменше 50 % програм українською мовою.

Член Нацради з питань теле- і радіомовлення Сергій Костинський заявив, що регулятор упродовж місяця провів позапланові перевірки й лише у 9 ліцензіатів виявив порушення Закону «Про внесення змін до Закону України «Про телебачення і радіомовлення». Він додав, що найчастіше порушників фіксували у Дніпропетровській, Кіровоградській, Луганській та Харківській областях. «Зафіксовані ознаки порушень — незначні, й додаткові перевірки, які ми призначили, покажуть, чи дійсно ми

правильно все порахували і є порушення чи таких порушень немає. Насправді, найбільші такі показники є тільки у місцевих радіостанцій, загальнонаціональні порушують лише на 5 % або навіть 0,5 %», — сказав член Нацради.

Наприклад, радіостанції «Просто радіо» та «Люкс ФМ» хитрували, намагаючись заповнити квотний час, випускаючи в ефір годинні нарізки з уривків пісень українською мовою, розраховуючи на те, що Нацрада рахуватиме кіль-

кість пісень, а не хронометраж. А у трьох радіостанцій було зафіксовано ознаки порушення щодо частки ведення програм українською мовою.

У випадку підтвердження виявлених у ході перевірки Нацрадою порушень у ротатції україномовних пісень та ефірних програм на порушника накладатиметься штраф розміром 5 % від ліцензійного збору. Так, для місцевих радіостанцій, які мовлять на одній радіочастоті, сума штрафу може становити понад 6

тис. гривень, а для загальнонаціональних — близько 200 тис. гривень.

«Це дуже серйозно, і жоден ліцензіат не хоче отримати штраф від Національної ради, тому загалом норми виконуються», — відзначив чиновник. Крім того, представник Нацради заявив, що жодних скарг на нестачу україномовних пісень від будь-яких радіостанцій не надходило, у тому числі й від вузькожанрових, так званих «нішових».

«Парламентаріїв звинувачували в тому, що цими квотами вони заганають українську мову в «гетто». Насправді, ні! За законом, забезпечується мінімальна планка і ніхто ж не заважає давати більший відсоток українських пісень. Але також ми даємо можливість українським пісням ротуватися цілодобово, незалежно від того, як до цього ставиться радіостанція», — наголосив Сергій Костинський. ■

ГАМАНЕЦЬ

Градус підвищується

Кабмін суттєво підняв ціни на спиртне

Тарас ЗДОРОВИЛО

Якщо ви закупували вже спиртне на свята, то відчули, що ціни на спиртне поповзли угору. Навіть до початку першого місяця зими спиртні реалізатори вже додали до колишньої ціни пару-другу гривень, щоб не мати збитку (хоча, зрозуміло, у постачальників брали алкогольну продукцію за старими цінами).

Із 3 грудня набрала чинності постанова Кабміну (проект якої було представлено уряду ще на початку листопада), згідно з якою підвищується розмір мінімальних оптово-відпускних і роздрібних цін на окремі види алкогольних напоїв.

Однією з причин, якою керувався уряд, — боротьба з тінєвим ринком, який в Україні сягає 40-50% від загального обсягу продукції. Легальні виробники розповідають,

що «кожен день люди, які контролюють нелегальний алкогольний бізнес, заносять до Кабінету Міністрів \$ 10 000». Алкогольні компанії кажуть, що зростання цін скоротить обсяг продажів тінєвого ринку, який, як вони запевняють, спричинив хвилю масових отруєнь населення. (Згадаймо нещодавні резонансні випадки, коли контрафактне спиртне звело в могилу кількох людей, які його вживали. І з'ясувалося, що «кришували» підпільне виробництво... правоохоронці, змушували підконтрольні їм магазини збувати «бурду»).

В унісон із урядом «співують» й у Державній фіскальній службі: у повідомленні, які вони виклали на сторінці у Facebook, наголосили, що рішення пов'язано ще й із тим, що запроваджений у вересні 2015 року розмір мінімальних цін на спиртне сьогодні вже не

Треба менше пити. Особливо за нинішніх цін.

відповідає реальним витратам суб'єктів господарювання на виробництво та реалізацію алкогольних напоїв. Зокрема, з початку 2016 року зросли акцизне зобов'язання та ціни на спирт.

Тож зараз, після «проведення корекції мінімальних оптово-відпускних і роздрібних цін на окремі види алкогольних напоїв», ціна на горілку виросла з 54,90 до 69,78 грн. за 0,5 л; шампанське коштує 69,9 грн. за

0,7 л, віскі, ром і джін — 750 грн. за 1 л тощо. І це не останнє здорожчання, адже у бюджеті на 2017 рік прописано ще одне подорожчання на 20%.

Та чи буде пити менше пересічний українець, чи швидше за все, почне шукати дешевший, а значить, сурогатний алкоголь, — залишається питання. Ще є спосіб — гнати славнозвісний український самогон. І кому від того буде краще? ■

Костянтин Матвієнко
політолог

«Поки правоохоронні органи використовуватимуть її для політичного тиску, депутатська недоторканність повинна бути».

ПРОЦЕС ПІШОВ

Ослаблений імунітет

Після Революції гідності недоторканності позбавили вже сімох нардепів. Але всі вони, схоже, відбулися легким переляком

Наталія ЛЕБІДЬ

Дезавування законодавчої норми щодо недоторканності народного депутата було і лишається улюбленою передвиборчою обіцянкою всіх часів та народів. От тільки з «імплементациєю» цієї чудової ідеї у членів парламенту постійно виходять нестиковки. Поки вони ходять у кандидатах, всі чітко та ясно представляють, як можна забрати у касти обраних імунітет, але у статусі нардепів алгоритм потрібних дій вони чомусь забувають. Хай там як, але за останні два з половиною роки сімох нардепів усе-таки вдалося «роззброїти». «Україна молода» згадує, кого і за яких обставин спіткало «послаблення» депутатського імунітету.

Олег Царьов. Потішний ньюзмейкер

Нардеп від «Регіонів» Олег Царьов був тим парламентарієм, кого позбавили недоторканності ще за попереднього складу парламенту. Тобто до виборів 2014 року. Такий «подарунок» колеги зробили Царьову саме до його дня народження. Загалом Царьов за свою політичну кар'єру встиг чотири рази пройти в парламент. Із самого початку «Євромайдану» він займав активну проросійську позицію і дуже наполегливо пхався в лідери «Новоросії». Теоретично міг би зараз займати місце Захарченка чи Плотницького і зустрічатися з Надією Савченко, але щось не склалося.

У підсумку Царьов настільки всім набрид, що у квітні 2014-го його виключили з «Партії регіонів». Так би мовити, вигнали чорта з пекла за погану поведінку. А вже у червні того ж таки 2014 року Верховна Рада зняла недоторканність із Царьова. Щодо нього було розпочато слідство за підозрою в сепаратизмі. Але на той момент шанувальник «Новоросії» був уже поза зоною досяжності для правоохоронців, з'являючись то в Москві, то на окупованій частині Донбасу.

Де зараз перебуває Царьов — сказати важко. Нещодавно ЗМІ облетіла інформація про буцімто затримання Царьова в Молдові, але новина виявилася фейковою. Сам же экс-нардеп час від часу нагадує про себе у найнеймовірніший спосіб. То він запустить чутку, що Арсеній Яценюк готується стати «українським фюрером», зігнавши з президентського крісла Петра Порошенка. То вигадася, що Арсен Аваков переходиться за кордоном, побоюючись відставати. Словом, розважається Царьов на повну. А що іще робити у «потішних» республіках?

Вадим Колесніченко. Проміняв Батьківщину на «Родіну»

У той самий момент, коли колегу Колесніченка Царьова виганяли з Партії регіонів, самого Колесніченка виставляли з Верховної Ради. Сталася ця вікопмна подія у квітні 2014-го. Ці двоє «регіоналів» цілком один одного варті, от тільки в любові до Росії Колесніченко зайшов далі свого друга. Колесніченко перебрався до Криму і приєднався до місцевого осередку російської партії «Батьківщина». Політик також неодноразово заявляв про бажання прийняти російське громадянство.

На момент втрати недоторканності Колесніченка вже не було на території материкової України. Він утік до Севастополя майже відразу після перемоги Революції. Наступного, 2015-го, року СБУ викликала було колишнього «регіонала» на допит. Однак він заявив, що відвідувати правоохоронні органи ук-

Хто з нардепів стане наступним?..

раїни не планує. Нині про Колесніченка згадують лише в контексті його мовного закону (написаного у співавторстві із Сергієм Ківаловим), котрий — як це не дико — чинний і до сьогодні.

Сергій Ключев. Опоблок йому в поміч

Наступний герой також може вважатися побратимом і соратником згадуваних вище Царьова та Колесніченка. Адже Сергій Ключев є плотьку від плоти Партії регіонів. От тільки до складу вже нової, перебраної восени 2014 року, Верховної Ради Ключев пройшов за списками Опоблоку. Втім це йому не дуже допомогло. Хоча Ключев без жодних проблем пройшов до парламенту, і ніщо начебто не віщувало біди, хоча грим таки таки вдарив.

У червні 2015-го на прохання Генпрокуратури Верховна Рада зняла недоторканність із Ключова. Депутата звинувачували в тому, що він, користуючись службовим становищем, отримав від державного «Укрексімбанку» 200 мільйонів євро. Сам Ключев усі звинувачення відкидав, але втекти все-таки втік. Куди він подівся — для українських правоохоронних органів є загадкою. У день зняття недоторканності Ключев намагався вилетіти до Відня, але був затриманий в аеропорту «Бориспіль». Потім він не з'явився на допит до Генеральної прокуратури і по цей час перебуває в розшуку.

Сергій Мельничук. Підозрюваний-«трильйонер»

А от із наступним героєм вийшла зовсім інша історія. Він уже не має стосунку до Партії регіонів, але підозрюється у створенні злочинного угруповання. У парламент экс-комбат «Айдару» Сергій Мельничук потрапив за списками партії Олега Ляшка. Однак пізніше переметнувся до групи депутатів «Воля народу».

У червні 2015-го разом із Ключевим Мельничук позбувся недоторканності. Його хотіли заарештувати. Однак прихильники депутата зробили цього не дали. Втім він пообіцяв сумлінно ходити на допити. І, судячи з усього, обіцянки свої виконує. За словами тодішнього Генерального прокурора Віктора Шокіна, колишньому «айдарівцю» загрожує довічний термін.

Однак поки що в Мельничука все гаразд. Зовсім нещодавно він нагадав про себе недолуго заповненою е-декларацією — саме Мельничук був тим горематематиком, котрий не зумів порахувати у своїх статках нулі та сам себе проголосив трильйонером. Утім живеться кандидату на пожиттєву «каторгу» все-таки значно краще, ніж більшості пересічних громадян. Наприклад, згідно із тією ж таки декларацією, він має автівку Toyota Land Cruiser вартістю у півмільйона гривень.

Що стосується місця перебування Мельничука, то принаймні цей нардеп нікуди не тікав. Остання згадка про нього пов'язана з «томатним інцидентом» у Верховній Раді. За словами лідера Радикальної партії Олега Ляшка, це саме «тушка Мельничук» провів до парламенту дівичку, котра облила Ляшка соком.

Ігор Мосійчук. Ще один «радикал»

Колега Мельничука депутат від РП Мосійчук був доволі ефектно затриманий у стінах парламенту, і своє затримання називав політичною помстою Генпрокурора. Він став першим народним депутатом, якого СБУ «пов'язала» саме у Раді. Соратник Ляшка неодноразово дивував публіку неоднозначними публічними проявами. Останньою резонансною подією став конфлікт зі співробітником лікарні. Також Мосійчук відзначився рукоприкладством у конфлікті з блогером Олексієм Дурневим.

Але для того, щоб вимагати від Ради зняти недоторканність із Мосійчука, у ГПУ мали бути значно вагоміші причини, ніж побутове хуліганство. У парламенті Віктор Шокін продемонстрував оперативний запис, на якому нардеп ніби домовляється про хабарі. Після показу «кіно» з Мосійчуком у цей же день Рада зняла з нього недоторканність, а СБУ взяла депутата під варту. Було це також у 2015-му.

Зараз Мосійчук перебуває на волі. Правоохоронці відпустили його з-під варті. Нардеп нещодавно одружився, а перед тим — радикально схуд. Словом, привів себе у добрий фізичний та емоційний стан. Зараз він активно критикує Юлію Тимошенко, що, в принципі, дуже бадьорить будь-якого українського політика.

Олександр Онищенко. Змішалися коні, півки, люди...

Про того, хто відкрив своєю персоною сезон полювання на «недоторканих» у 2016 році, можна було б написати цілу дисертацію. Але, оскільки справа ще досить свіжа (та й сам фігурант не дає її забути), про сумну долю коней «газовода» Олександра Онищенко можна довго не розводитись. Депутата групи «Воля народу» звинувачують у тому, що, займаючись видобутком газу, він завдав державі мільйонних збитків. За Онищенко взяло НАБУ, але вся доказова база і вся спланована правоохоронцями операція з позбавлення його недоторканності не завадила депутату вчасно зникнути.

«Я прийняв рішення не дозволити показово заарештувати себе в залі Верховної Ради. Я зараз на тренуванні в Австрії, готуюсь до Олімпіади», — заявляв Онищенко 5 липня 2016-го, коли парламент голосував за зняття з нього імунітету. На Олімпіаду Онищенко, щоправда, не потрапив. Та й в Австрії не затримався. Він перемістився до Лондона, звідки разом із командою адвокатів та піарників відповідав на обвинувачення української Феміди.

А тепер Онищенко, схоже, рветься до США. Принаймні, за його словами, саме американським спецслужбам він передав компрометуючі Президенту України Петра Порошенка записи. Частково ці записи вже просочилися й в українські мас-медіа. Якщо вірити цим «півкам», то глава держави не менший корупціонер, аніж той, хто його таємно записував. Але це вже зовсім інша історія.

Вадим Новинський. Справа пахне ладаном

Найсвіжіший приклад позбавлення депутатського імунітету пов'язаний із Вадимом Новинським. Цей депутат від Опоблоку, за даними ГПУ, був співучасником у викраденні особистого помічника покойного предстоителя УПЦ Володимира, архієпископа Переяслав-Хмельницького і Вишньовського Олександра Драбинка. Досудове розслідування проти нього проводиться одразу за трьома статтями Кримінального кодексу, за якими йому загрожує до 10 років позбавлення волі.

Сам Новинський прокоментував цю подію так: «Я прийму будь-яке рішення ВР, яке вона ухвалить. Я прийму це спокійно і з країни нікуди виїжджати не збираюся. Мене півроку психологічно атакують, щоб я поїхав із країни, щоб можна було завершити цю справу і зробити обвинувальний вирок у суді під час моєї відсутності. Я нікому не дам можливості зловтішатися і спекулювати на цьому. Я буду в країні, буду співпрацювати зі слідством й надалі», — пообіцяв він.

Що вийде з цієї обіцянки — покаже час. Можливо, Новинському дійсно не варто пакувати валізи. Адже з жодної порушеної проти экс-нардепів справи нічого путнього наразі не вийшло.

Сергій Ключев досі перебуває в розшуку. Кримінальне провадження проти Сергія Мельничука триває, а заарештований комбат «Айдару» Валентин Лихоліт звинувачує його в організації справи проти себе. Ігор Мосійчук відновив депутатську недоторканність, після чого Генпрокурор Луценко пообіцяв скерувати до парламенту ще одне подання про надання дозволу на притягнення його до кримінальної відповідальності за новим епізодом. Домогтися екстрадиції Олександра Онищенко поки не вийшло, але тепер, щоправда, у НАБУ також зацікавилися оприлюдненими скандальними утікачем записами, однак чи буде відкрито на підставі цих записів нову справу — досі не вирішили.

Словом, усі обвинувачені почуваються доволі комфортно. Як-то кажуть, обіцяти — не означає женитися, а порушувати кримінальну справу — не означає відправити фігуранта за ґрати. Принаймні в Україні все відбувається саме так. ■

Катерина БАЧИНЬСЬКА,
Анна ВАЩЕНКО

КОЛЕСА

Ціна життя — «маршрутка»

У Києві знову
здорожчає проїзд
у маршрутних таксі,
якість перевезень
у яких залишає
бажати кращого

У столиці знову подорожчає проїзд у «маршрутках». Кілька днів тому перевізники заявили, що їм не вигідно тримати та обслуговувати маршрутні таксі за теперішніми тарифами і здорожчання є неминучим. Таким чином проїзд, за інформацією перевізників, може подорожчати на 2 гривні — до 8 гривень. Власники маршрутів уже направили свої вимоги владі. «УМ» вирішила дізнатися, чому пасажери мають платити більше за дорогу, яка не гарантує їм безпеки та комфорту? Чому водії не надають талонів, а міський бюджет недоотримує коштів від приватних перевізників?

Приватники витіснили комунальників

Заповнені вщерть жовті «Богдани», перехняблені набік (бо пасажири тут їдуть навіть стоячи на східцях), є стандартною ситуацією на київських дорогах. У свою чергу для киян уже стандартом стало відчуття небезпеки на дорозі та відсутність зв'язку між ціною за проїзд та отриманою послугою.

Приватний транспорт у столиці — це основний засіб пересування для більшості громадян. На сьогодні це 166 маршрутів і 31 приватна компанія-перевізник, яка їх утримує (комунальний транспорт, до прикладу, обслуговує лише 141 маршрут). За період незалежності України приватний ринок транспортної системи розширився, значним чином витісняючи комунальників. На сьогодні «Київпастранс» намагається зрівняти цю ситуацію, проте для цього потрібно закупити новий транспорт, який зміг би фізично замінити приватні маршрутні таксі.

У більшості європейських міст транспортна галузь повністю підпорядкована муніципалітету, тобто транспорт — це монополізована галузь, яку контролює влада міста. У Києві склалася інша ситуація, тому користувачі громадського транспорту користуються здебільшого саме послугами приватних перевізників.

На сьогодні уявити функціонування транспортної системи столиці без маршрутних таксі просто неможливо. У випадку повного зникнення «маршруток» із київських доріг, комунальний транспорт не зможе впоратися зі столичним пасажиропотоком. Ситуація у столиці є справді не простою, проте виникає багато запитань на кшталт чи готове місто і надалі толерувати перевізників, які працюють лише на власну кишеню та не виконують своїх зобов'язань — таких як сплата податків та забезпечення пасажирів адекватними послугами?

Податки — ні, не чули

Якщо проаналізувати систему з маршрутними таксі у столиці, то бюджет недоотримує суттєві гроші. Власники «маршруток», які не залежать від «Київпастрансу» і працюють винятково на себе, щомісяця сплачують за спрощеною системою оподаткування. Більшість приватних маршрутів уникають сплати загального податку до місцевого бюджету.

На сьогодні значною проблемою є той факт, що маршрутні таксі «перетягують» пасажирів у свій транспорт. Час маршрутних не узгоджується між різними видами транспорту, часто трапляються ситуації, коли, наприклад, два різні маршрути тролейбусів приходять одночасно,

а потім в ті інтервали, коли комунального транспорту немає, «маршрутки» забирають левову частку пасажирів. Власники «маршруток» платять дуже мало грошей до бюджету столиці, тому всі гроші, які громадяни віддають за проїзд, майже не оподатковуються. У свою чергу, досить часто комунальний транспорт, ходить напівпустий через дублювання його маршруту приватними перевізниками. Відповідно до цього, недоотримують кошти «Київпастранс» і бюджет міста.

«Держава не повністю повертає кошти за пільговиків. Міський бюджет виконує зобов'язання, а державний — ні. Ми розвиваємо наш транспорт, проте автомобільний транспорт часто залишається збитковим через високі ціни на пальне. Іншою причиною збитковості є те, що ціна за проїзд не відповідає реальності: собівартість проїзду вище, ніж коштує квиток», — коментує «УМ» начальник служби організації збору та обліку виручки у «Київпастрансі» Олександр Вавринчук.

Якби «маршрутки» платили податки, гроші надходили б у муніципальний бюджет, проте, як відомо, гроші, що платять пасажири у маршрутних таксі, майже не оподатковуються і йдуть у тіншову економіку. У той же час комунальний транспорт перевозить найбільше пільговиків, на компенсації за це в державі час-

Київська влада прагне поступово позбутися приватних перевізників і закупити новий комунальний транспорт, який замінить «маршрутки».

то немає коштів, а отже комунальний транспорт не тільки не отримує прибуток, а й виходить у мінус.

Талони як макулатура

Маршрутів, які працюють за ТОВ і системою спрощеного оподаткування, у столиці більшість. А як часто ви отримуєте у маршрутних таксі талони за проїзд? Правильно — майже ніколи. Або тоді, коли самі на цьому наполягали. Як результат, ви отримаєте квиточок, який не матиме ніякої звітності. На кінцевих зупинках можна помітити, як водії пачками викидають талони, оскільки пасажирам їх не видають. Закінчуючи зміну, лише водій може знати, скільки людей скористалося послугами його маршрутного таксі. Таким чином не існує статистики, скільки за добу перевозить пасажирів той чи інший маршрут. Без аудиту пасажиропотоку неможливо визначити кількість отриманих грошей, неможливо пропорційно прорахувати відсоток, що повинен оподатковуватися, а отже, бюджет недоотримує кругленьку суму грошей, яка могла б іти на модернізацію старого транспорту або ж купівлю нового.

Пасажири жартують: доїхавши до своєї зупинки, водію «маршрутки» іноді хочеться сказати: «Спасибі, що живий».

Зате кожного разу, як тільки відбуваються тендери, то охочих стати перевізником стає все більше. Як не дивно, щоб отримати «маршрут» — стоїть черга, а на питання «чому підвищується ціна на проїзд?» відповідь однозначна — «маршрут збитковий». Чому ж тоді охочих отримати збитковий маршрут так багато?

Вас вітас... команда ввічливих контролерів

Проблемою транспорту, як комунального, так і приватного, залишається погана якість управління. Незрозумілі результати тендерів та непрозорі конкурси віддають маршрути власникам, у яких немає стимулів покращувати якість роботи транспорту на своїх маршрутах. У столиці склалася така ситуація, коли, користуючись громадським транспортом, ти маєш

кон», — додав пан Вавринчук.

Проте експерт-урбаніст Григорій Мельничук повідомив, що вже не вперше здійснюється спроба замінити «маршрутки» комунальним транспортом. «Насправді в місті є великий дефіцит рухомого складу громадського транспорту, він склався ще у 90-ті роки — але з того часу ситуація практично не змінилася», — пояснює він.

Якщо ж говорити про приватних перевізників, то тут ситуація складніша, оскільки якість обслуговування в маршрутних таксі є дуже низькою. Неодноразово у ЗМІ з'являлася інформація, коли водії «маршруток» переходили будь-які етичні межі поведінки, хамили, а часом і застосовували фізичну силу до пасажирів. У більшості випадків такі ситуації залишаються на стадії скарг і образ, проте не мають ніякого покарання або вирішення. Власники маршрутів чи водії приносили вибачення, але не були притягнені до відповідальності за свої дії.

Безпека в небезпеці

Зважаючи на те, що транспортна система у столиці належить різним власникам, відповідальність щодо безпеки пасажирів не є відповідальністю місцевої влади. Таким чином, якщо під час поїздки у маршрутному таксі пасажир зазнає травми або ж потрапить в аварію, місто не зможе йому допомогти, оскільки транспортні послуги надає конкретний власник.

У більшості випадків маршрутні таксі столиці перебувають у не найкращому технічному стані. Двері не повністю закриваються, вікна розбиті, влітку у салоні не працюють кондиціонери, а взимку транспорт не обігрівається. Більше того, неодноразово були зафіксовані випадки, коли водій маршрутної машини на маршрут у нетверезому стані. А власник, який обслуговує маршрут, досить часто ігнорує звернення громадян.

От і маємо ситуацію, коли маршрутні таксі не ремонтують, не миють та випускають у дорогу на «лісій» гумі. Водії порушують правила безпеки, відкриваючи двері для пасажирів на ходу транспорту. Пасажири скаржаться на інші численні порушення техніки безпеки — зла-

мані сидіння, відсутність вікон, несправні двері, гудіння двигуна та інше. Відсутність контролерів вимагає від водія подвійної роботи касира та водія, що розпорошує увагу та може призвести до аварійних наслідків.

Ситуацію із транспортом у столиці може покращити підготовка до проведення пісенного конкурсу «Євробачення», який пройде навесні 2017 року у Києві. У КМДА уже заявили, що до початку конкурсу прагнуть зняти з обігу 40% приватних маршрутних таксі і планують замінити їх новим функціональним комунальним транспортом. А ті 60% «маршруток», які залишаться на ринку, мають пройти прозорий конкурс, якого не було в столиці з 2009 року. Таким чином київська влада прагне поступово позбутися приватних перевізників і закупити новий комунальний транспорт, який замінить «маршрутки».

Ще однією вимогою є нові екологічні та технічні стандарти на транспорт. «Маршрутки» повинні мати не менше 19 посадочних місць, двоє автоматичних дверей та можливість користування громадським транспортом для людей із особливими потребами. Останню вимогу київська влада зазначає обов'язковою для конкурсів перевізників.

Зрозуміло, що значним чином ситуація залежить від самих пасажирів: люди користуються приватним транспортом і не можуть від нього відмовитися. Часто тому, що приватні маршрути зручніші, ніж комунальні, — можна доїхати без пересадки в потрібне місце. Проте на індивідуальному рівні майже неможливо впливати на ситуацію, тому що проблему, яка склалася з приватними перевізниками, повинна системно вирішувати КМДА.

Реформувавши транспортну систему столиці, Київ може перейняти приклад європейських міст, частково позбувшись приватних перевізників. Але менш радикальним та затратним рішенням могло би бути створення конкуренції серед перевізників. Коли в пасажирі буде вибір, то й у перевізника буде стимул поліпшувати свою роботу. ■

■ ПРИСКІПЛИВИЙ ПОГЛЯД

Що лишилось
за кадром
«газових»
перемовин?Україна нічого не здобула,
але і не втратила в Брюсселі

Чи вистачить газу — зима покаже...

Богдан СОКОЛОВСЬКИЙ

Кілька днів тому в Брюсселі закінчилися тристоронні (ЄС, Україна, РФ) переговори щодо постачання російського газу країнам Європи взимку 2016-2017 рр. Перемовини закінчилися, як зауважують експерти, безрезультатно.

Ця зустріч була ініційована не Україною і стосувалася насамперед транзиту російського газу через нашу територію до країн ЄС. Конкретніше: Євросоюз та Росія стурбовані тим, що в українських підземних сховищах (ПСГ) є приблизно 15 млрд. кубометрів газу, хоча росіяни (а в слід за ними й Європа) завжди стверджували, що для гарантування газової безпеки треба 17—19 млрд., як і було раніше.

Якщо оцінювати цю зустріч, то переговори справді закінчилися безрезультатно для постачальника і споживача, оскільки не підписано кінцевого документа, який був би юридичною гарантією транзиту російського газу до країн ЄС. Але такого не можна сказати про українську делегацію, яка хоч бажаного не досягла, але й нічого не втратила. Інтерес української сторони як транзитера принципово відрізняється і від інтересів постачальника, і від інтересів споживача — тим більше тепер, у період війни. У контексті згаданих перемовин українській делегації робили цікаві пропозиції як від російської сторони, так і від європейської. Такі пропозиції супроводжувалися певними обіцянками і ультиматумами. Але українська делегація, чи не вперше, не пішла на поступки ні російській, ані європейській сторонам. І від її дій не постраждали українські національні інтереси.

Риторичним, серед інших, залишається питання про те, коли газовики говорили правду — раніше, коли твердили (і українські, і російські, і європейські), що для гарантованого проходження будь-якого (навіть дуже холодного) опалювального сезону, в українських підземних газосховищах має бути не менше 17—19 млрд. кубометрів газу — інакше катастрофа; чи тепер, коли за фактом перед початком опалювального сезону було лише трохи більше 15? Звичайно, найближчу до об'єктивної відповідь дасть зима, однак у таких розрахунках похибка 11—27% — є неприйнятною.

І ось чому. З метою забезпечення внутрішніх потреб споживання і транзиту раніше у ПСГ накопичували більше, ніж 17 млрд. кубометрів газу (майже 30 кубометрів у 2007-му, 28 — у 2008-му, 26 — у 2009-му). Тобто, якщо порівнювати сьогоднішні 15 із реальним заповненнями ПСГ у згадані роки, то йдеться у грошах про додаткові кілька млрд. доларів США (0.5 — 1.0 — лише для транзиту). Грошей завжди бракувало і бракує і «Нафтогазу України», і бюджету нашої держави. Але Україна, керуючись згаданою офіційною інформацією щодо оптимального заповнення газосховищ, робила такі витрати — купувала імпортерний газ і закачувала його у ПСГ, аби гарантувати виконання згаданих зобов'язань. При цьому наша держава терпіла значні додаткові фінансові навантаження. Чи означає це, що ті витрати були комусь вигідні? ■

Аліна КУПЦОВА

Економіку Росії лихоманить уже не перший рік. Однак немає єдиної думки про те, наскільки глибокою і затяжною буде криза. Одні експерти будують апокаліптичні прогнози, інші — чекають стабілізації. «Обозреватель» вирішив поговорити з директором Центру досліджень постіндустріального суспільства, професором Вищої школи економіки в Москві та політичним діячем Владиславом Іноземцевим. Про «дно» і причини кризи в Росії — читайте далі.

У російських банках зараз удвічі
більше грошей, ніж 2014-го

■ Багато економістів вважають, що західні санкції мають, швидше, символічний ефект на російську економіку, що її проблеми викликані іншими причинами. Насамперед самою моделлю. Ви згодні? Або тут усе-таки має місце комплекс чинників?

— Дивіться, санкції є трьох видів. Перші — суто символічні — спрямовані проти приватних осіб. Вони взагалі ні про що. Другий рівень — галузеві санкції. Через них у Росії є певні проблеми, особливо у військовій галузі. Але там теж є якісь лазівки, тому що йдеться про укладання нових контрактів, а старі фактично діють. Є санкції, які стосуються устаткування, яке застосовують у нафто- і газовидобутку. Вони такого ж типу: не можна постачати обладнання для розробки родовищ на шельфі та в арктичних широтах, але його і так ніхто не використовував при ціні в 40 доларів за барель. Тому, в принципі, ці санкції теж мало на що впливають.

Істотно впливають фінансові санкції. Особливо спочатку вони були дуже болючими, адже російські компанії останні 10 років звикли користуватися західними банками. Це звучить дико, але станом на 1 квітня 2014 року російські компанії мали більше зобов'язань перед західними фінансовими інститутами, ніж перед вітчизняними. І це зрозуміло: в російському банку вони могли взяти кредит у рублях під 12-14%, а в західному — під 3,5-5% у доларах, який, до речі, був стабільний упродовж шести років. Тому всі великі компанії брали кредити на Заході. Потім було введено санкції. Борги ж, ясна річ, потрібно було повертати. Додаткових джерел не було. Російські банки давали дуже дорогі кредити. І бізнес рік-півтора після введення санкцій приходив до тями. За цей час було виплачено близько 200 млрд. доларів (трохи менше третини боргу російських компаній).

На Заході зрозуміли, що російські компанії обслуговують борги. У деяких випадках трохи розтягнули за часом, переглянули ставки, але ситуація стабілізувалася. З'явилася інша проблема: проєктів, які приносили б хороший дохід, через кризу стало дуже мало. Зараз прибуток від нафтової галузі та металургії накопичується в банках, але віддати його вони нікому не можуть, тому що страшно — проєкти часто збиткові. Фактично зараз у російських банках лежить удвічі більше грошей, ніж навесні 2014 року. Таким чином, насправді грошей в економіці багато. Проблема не в тому, в кого б їх залучити, а в тому, кому їх дати.

Тому зараз, як мені здається, санкції абсолютно ні на що не впливають. Вони, звичайно, психологічно тиснуть, але об'єктивно економіка адаптувалася. Інша справа, що внутрішня модель ніколи не була орієнтована на бізнес.

Але, думаю, головна проблема полягає навіть не в моделі, а в нафті. Візьмемо всі причини кризи російської економіки за 100%.

■ НА СЛОВАХ І НА ДІЛІ

Лукавство без кордонів

Російський економіст Іноземцев: європейці
обдурили Україну з санкціямиВладислав Іноземцев свого часу був
головою ради партії «Гражданская сила».

Так ось: низькі ціни на нафту — 60%, модель управління економікою — 35%, а санкції — 5%. Європейці, чесно кажучи, дуже лукаві. Вони вас дещо обдурили: ввели санкції, які не завдають Росії особливо збитку, щоб їх не можна було звинуватити в тому, що вони не підтримують Україну.

Ще не на дні, але вже на греблі

■ Я вас правильно зрозуміла: можна сказати, що дно кризи в Росії пройдено?

— Ні, я б так не сказав. Мені здається, криза в Росії розвиватиметься поступово. Спочатку, припустимо, економіка падає на 3%, потім вирівнюється. Але відбувається накопичення проблем. Наприклад, у цьому році загальний спад, думаю, становитиме 0,7%. Але при цьому спаді держава вкачає в економіку 2,5 трильйона рублів із резервів. Одна оборонка отримала додатково трильйон. Трильйон — це 1,5% ВВП у поточному році. Зараз відбувається вирівнювання економіки на тлі того, що держава продовжує використовувати резерви.

Водночас багато підприємств працюють у мінус. Однак власники розуміють: якщо зараз закритися, то їхнє місце займуть конкуренти, тому вони чортихаються, але продовжують фінансувати збитковий бізнес. Це може тривати півроку-рік, але навряд чи три. Тому мені здається, що зараз ми вийшли не так на дно, а на деяку греблю, після якої буде падіння. В цілому рух має тенденцію до спаду, але дуже м'якого. Це таке накопичення втоми.

■ Як у Радянському Союзі?

— Я ніколи не порівнював Росію з Радянським Союзом, тому що моделі абсолютно різні. У Радянському Союзі була планова економіка. Там черевики розподіляли, черги біля магазинів стояли на кілометр. У Росії такого немає. Просто загальна ситуація виглядає так, що точок зростання не видно.

Насправді вивести російську економіку з кризи відносно легко. Можна скинути частину податків, поки ще є резерви, дати хоча б мінімальні гарантії по кредитах для великого бізнесу, не зносити кіоски в Москві, залишити людей у спокої, давши їм можливість заробляти. Це величезна самозайнятість, величезний стимул. У 90-ті роки цим займалися мільйони людей. Це не є добре, не є красиво. Але це варіант виходу з кризи: якщо не можете людям платити, то дайте їм заробляти. Але нічого цього не робиться. Оскільки Путін абсолютно не довіряє приватному бізнесу і не хоче з ним рахуватися, то рух униз триватиме.

■ До речі, багато хто називає недавній арешт міністра економічного розвитку Росії Олексія Улюкаєва ударом по ліберальному крилу?

— Не думаю. Казус Улюкаєва — це наслідок проблем у відноси-

нах між урядом (Дмитром Медведевим та Ігорем Шуваловим) і «Роснефть» (Ігорем Сечиним).

■ Ви «Башнефть» маєте на увазі?

— Ні, «Башнефть» — це лише епізод. Проблема в тому, що є установка продати саму «Роснефть» (19,6%). Це питання стоїть на порядку денному більше року. Була вказівка уряду зробити це до кінця 2016 року. Сечин у 2014 році вже відбивався від цього доручення. І, треба визнати, успішно. Але зараз грошей у казні мало. І «Роснефть» таки хочуть продати. Але кому? Російські компанії не хочуть її купувати, тому що розуміють: все одно не зможуть впливати на процеси. Власне, такої ж думки й іноземні інвестори. І в Сечина з'явилася думка: викупити, по суті, власні акції, щоб від нього відчепилися.

Там дуже складна схема володіння, є державна прокладка — суто номінальна фірма «Роснефтегаз». І частину дивідендів можна використовувати, щоб викупити власні акції. Але є одна проблема: якщо ви продаєте собі 20% акцій, то вони виводяться з голосуючих. Коли «Роснефть» купила в 2013 році ТНК-ВР, частину було заплачено грошима, а частину — обмінними акціями. З цього обміну в ТНК-ВР виявився 21%. Якщо приберете 20%, частка ТНК-ВР стає блокуючою. Тобто іноземці зможуть заблокувати будь-яке важливе рішення «Роснефті». Коли це стало зрозуміло, єдиним шансом стало знову заблокувати приватизацію, але, судячи з усього, не вийшло. Арешт Улюкаєва — сигнал «відчепіться від мене з вашими ідеями, відкладіть приватизацію на рік-два, зараз не до того».

■ Що скажете з приводу проєкту російського федерального бюджету на 2017 рік? Наскільки він реальний, наскільки антисоціальний?

— Він реальний. Але є проблема: у росіян є дуже дивна ідея фіксувати бюджет на три роки. Наприкінці 2008 року в них ця ідея з'явилася. Це був цілковитий провал, тому що в середньому доходи відхилилися приблизно на 30% то вгору, то вниз. Минулого року вперше уряд зрозумів, що курс скаже жакливо, і вони прийняли бюджет на один рік. А тепер знову вирішили на три. Ну не можна приймати бюджет, який буде посміховиськом через два роки — жодна цифра не зійдеться. Але якщо розглядати тільки перший рік бюджетного періоду, то великих проблем я не бачу.

Природно, наші ліберали кажуть, що бюджет жакливий, що немає грошей на розвиток, що дуже мало йде на освіту, все більше на військову галузь. Так, це пріоритети Путіна. Так було і так є. І вони їх профінансують. Резервний фонд іще не порожній. Зрештою в уряді залишається дуже хороший ресурс. Вони можуть знижувати курс рубля. Треба визнати, уряд зараз цим не користується, рубль відпущено у вільне плавання, але завжди можна втрутитися.

■ Наскільки я розумію, рубль зараз відносно стабільний.

— Так, але насправді це тимчасово. Є сигнали, які свідчать про те, що курс може й далі знижуватися. Думаю, Новий рік ми зустрінемо на позначці 67 рублів, а пізніше наблизимося до 70. ■

Ігор ВІТОВИЧ

Новообраний президент США Дональд Трамп номінував близького до Кремля главу нафтової корпорації Exxon Mobil Corporation Рекса Тіллерсона на посаду державного секретаря США. Це призначення шокувало навіть частину республіканців — однопартійців Трампа. Водночас экс-державні секретарі Кондоліза Райс і Джеймс Бейкер виступили із заявами на підтримку Тіллерсона.

Кавалер російського ордена Дружби

Новообраний президент-магнат, який здійснив переможний тур країною, захищав вибір Тіллерсона на мітингу в штаті Вісконсин: «Його завзятість, багатий досвід і глибоке розуміння геополітики роблять його відмінним вибором на пост держсекретаря. Він сприятиме регіональній стабільності і зосередиться на основних інтересах національної безпеки Сполучених Штатів».

Як відомо, серед усіх кандидатів, що розглядалися на посаду держсекретаря, у Тіллерсона, можливо, найбільш тісні зв'язки з російським президентом Володимиром Путіним. У 2011 році Exxon Mobil Corporation уклала з РФ угоду про партнерство у розробці нафтових родовищ у російській частині Арктики, яка, за словами Путіна, може принести сторонам до 500 мільярдів доларів. За це в 2013 році Кремль нагородив Тіллерсона орденом Дружби.

Рекс Тіллерсон — друг Росії та особистий приятель Путіна. Це офіційний факт. І він сам цього не приховує. «Мої стосунки з Володимиром Путіним почалися майже 15 років тому, я знаю його з 1999 року, і в нас дуже близькі взаємини», — так кілька років тому сказав сам Рекс Тіллерсон на зустрічі зі студентами Техаського університету в Остіні. «Він спілкувався з Володимиром Путіним більше, ніж будь-який інший громадянин США, за винятком хіба що Генрі Кіссінджера», — сказав про можливого майбут-

ВІДДІЛ КАДРІВ

Рекс на сторожі

Закордонною політикою США керуватиме друг Путіна

У Тіллерсона з Путіним — давні близькі взаємини.

нього держсекретаря один із високопосадовців в адміністрації Білла Клінтона, президент Центру стратегічних і міжнародних досліджень Джон Хамр. На посаді генерального директора Exxon Mobil Corporation Рекс Тіллерсон виступав проти санкцій щодо Росії за анексію Криму та інтервенцію на Донбасі.

Тіллерсон, якщо він стане держсекретарем, буде таким самим новачком у політиці, як і сам обраний президент Дональд Трамп, — жодних державних посад 64-річний республіканець ніколи не обіймав. Усе своє життя він пропрацював на одному місці: кар'єру в Exxon він почав після завершення нав-

чання в університеті в 1975 році і зміг до 2006 року від простого інженера дослужитися до голови ради директорів. Нині техасець керує компанією з оборотом понад 260 мільярдів і активами на суму не менше 350 мільярдів доларів, які розкидані по всій планеті.

Тіллерсон відомий тим, що він — переконаний консерватор, але при цьому радикальними поглядами не вирізняється. Він визнає зміни глобального клімату і готовий жвавити заходи задля його захисту, виступає за вільну торгівлю і не є націоналістом, як Джон Болтон, котрий теж претендував на посаду держсекретаря. Тим ча-

сом Болтону пророкують посаду заступника Тіллерсона.

На користь глави Exxon Mobil як майбутнього держсекретаря те, що він добре знає міжнародну політику, жив і працював у багатьох точках світу, в тому числі на Близькому Сході і в Росії, зазначає у своєму коментарі «Німецька хвиля». Як шеф найбільшої у світі приватної нафтової компанії, він, можливо, має більше досвіду спілкування з провідними політиками по всьому світу, ніж чимало професійних дипломатів. Але про його погляди стосовно зовнішньополітичних проблем практично нічого не відомо.

Наприкінці 2014 року Росія визнала, що Німеччина стала головним гравцем у конфлікті Заходу з Росією з приводу її дій в Україні. І тоді ж Кремль відкрив німецькомовну секцію телеканалу RT — RT Deutsch і відразу ж кинув її у біт за симпатії німців до Росії. Подіяло. Частина німецьких ЗМІ розпочала повторювати слідом за RT Deutsch, що світ складається зі злих українських фашистів, яких підготували до війни у власній країні ще гірші американці, та одурманених західною пропагандою німців, яким лише тепер (з допомогою RT Deutsch) потрібно усвідомити, хто для них є ворогом, а хто — другом. Частина німецького суспільства «проковтнула» цю зварену в Кремлі пропагандистську юшку. І не нам це пояснювати, чому, бо механізми ми бачимо на прикладі діяльності «п'ятої колони» російської медійної пропагандистської машини в Україні.

Німецьке видання «Ді Цайт» пише, що діяльність RT Deutsch не можна недооцінювати, а мета цієї діяльності проста — посягати сумніви серед німців, а якщо це вдасться, то розпадеться увесь спільний європейський фронт.

Російська пропаганда через свої рупори ще зміцнює обробку німецького населення у зв'язку з тим, що в цій країні наступного року відбудуться парламентські вибори. Німецьке керівництво бачить підсилення російського втручання у внутрішні німецькі справи, і намагається протистояти

Посланець для перезавантаження відносин США і РФ

Наступного року Тіллерсон збирався піти з посади глави ExxonMobil, тож формально проблем із тим, щоб очолити Держдепартамент, у нього не буде — йому тільки доведеться повністю продати всі акції своєї компанії, щоб уникнути конфлікту інтересів. А людина він не бідна — їх у нього, за різними оцінками, набралось на суму від 149 млн. до 218 млн. доларів.

Тіллерсону буде непросто пройти процедуру затвердження у контрольованому республіканцями Сенаті. Аж деякі однопартійці занепокоєні його опозицією до санкцій проти Росії, запроваджених США за дії Кремля у Криму та на Донбасі. Це зрозуміло: американський нафтовий концерн зазнав мільярдних збитків через замороження низки проектів. Але водночас за лаштунками Тіллерсон зумів зберегти хороші зв'язки з російською владою і довести, що готовий продовжувати робити бізнес у Росії. Як глава концерну, зацікавленого у знятті санкцій і розширенні роботи в Росії, на посаді держсекретаря США Рекс Тіллерсон продовжить виступати за їхнє скасування, вважають чимало оглядачів. «Тіллерсон буде надійним і ефективним посланцем для перезавантаження відносин США і Росії», — сказав видання «Нью-Йорк таймс» Девід Голдуїн, колишній провідний дипломат Держдепу з енергетичних питань в адміністрації Барака Обами. Голдуїн вважає, що вибір Тіллерсона означає, що майбутній президент Трамп «вирішив укласти пакт із Росією проти Китаю».

Тож «російська карта» безперечно буде відігравати якусь роль при затвердженні кандидатури Тіллерсона у Сенаті, але спостерігачі сумніваються, що цього вистачить, щоб зупинити призначення техасця. Демократи, швидше за все, будуть блокувати його кандидатуру, але ймовірно вважається той сценарій, за якого більшість республіканців (а у них — більшість у Сенаті) підтримають вибір Трампа. ■

ПРОПАГАНДА

Кремль агітує за «своїх»

Росія хоче впливати на вибори в країнах Заходу

Ігор ВІТОВИЧ

Американський аналітичний центр «Стретфор» повідомляє, що Росія виділила фінансування на швидкий запуск франкомовної версії свого пропагандистського телеканалу RT (раніше — Russia Today). У такий спосіб Кремль хоче вплинути на результати президентських виборів у Франції наступного року. «Державне російське телебачення RT довгий час зважувало можливість додавання франкомовного каналу до своїх уже існуючих телестанцій англійською, німецькою, іспанською та арабською мовами, але наблизження президентських виборів у Франції, ймовірно, пришвидшило б реалізацію цього плану», — говорить у заяві «Стретфору».

Проблема російської інформаційної інтервенції не нова, але Захід помітив її лише нещодавно. Телеканали RT є частиною масштабної пропагандистської кампанії Москви, яка «не цурається дезінформації, намагаючись формувати не лише політику інших країн, а й також внутрішньополітичні дебати та погляди на тему Росії», застерігає американсь-

кий аналітичний центр. «Результат виборів у Франції має колосальне значення для Кремля, який розраховує на те, що зможе поглибити та використати на свою користь внутрішні розбіжності, які з'явилися в Європейському Союзі» — пише «Стретфор».

Антиєвросоюзну позицію демонструє лідер крайньоправого «Національного фронту» Марін Ле Пен. Усе вказує на те, що вона пройде до другого туру президентських виборів і там змагатиметься за головну посаду країни з кандидатом від поміркованих правих Франсуа Фійоном. Уже тепер Ле Пен обіцяє провести референдум про вихід Франції зі складу ЄС.

Франсуа Фійон, який є висуванцем правохристиянської партії «Республіканці», не є прихильником виходу його країни з ЄС, але збирається утворити всередині ЄС окремий уряд країн зони спільної валюти євро. Окрім того, як і Ле Пен, він є прихильником зближення з Росією. В оточенні Фійона є люди з російським корінням, зокрема, його посередник на переговорах та автор про-

йому, але який уже дуже кволо. Пропагандистський російський фронт широкий. Його вагомим частинкою є також німецькі російськомовні ЗМІ, які контролює російська розвідка. Ці ЗМІ у значній мірі формують світогляд більш ніж двох мільйонів російськомовних вихідців із СРСР, які вже встигли отримати німецьке громадянство, але надалі залишаються «радянськими громадянами» та черпають інформацію з російськомовних джерел.

Про вплив Росії на перебіг і результати президентських виборів у США вже заявили Демократична партія та ЦРУ США. Але той, хто у повній мірі скористався з пропагандистської підтримки Кремля, тобто президент-елект Дональд Трамп, заявляє, що жодного впливу Росії на вибори в США не було. ■

А ТИМ ЧАСОМ...

Водночас Росія усередині країни «закручує гайки». Вчора Рада національної безпеки Росії оприлюднила на своєму сайті документ, яким посилює правове регулювання діяльності російських соцмереж, месенджерів, інтернет-телебачення та ЗМІ. Все це в рамках стратегії розвитку російського інформаційного простору на 2017—2030 роки. Раніше президент Росії Володимир Путін підписав указ про затвердження нової Доктрини інформаційної безпеки Росії. Обом документами передбачено значне звуження свободи слова в інформаційному просторі та підсилення контролю держави за ним.

■ АНТИЕПІДЕМІЯ

Як не чума, то грип

Після обмежень експорту свинини українську курятину теж заблокували

Оксана СИДОРЕНКО

Єврокомісія заборонила експорт м'яса на територію ЄС з України. Це сталося одразу після того, як 30 листопада на території Херсонської області зафіксували єдиний випадок пташиного грипу в Україні. Наскільки ця заборона для нас критична і чи здатні наші санітарні служби контролювати ситуацію?

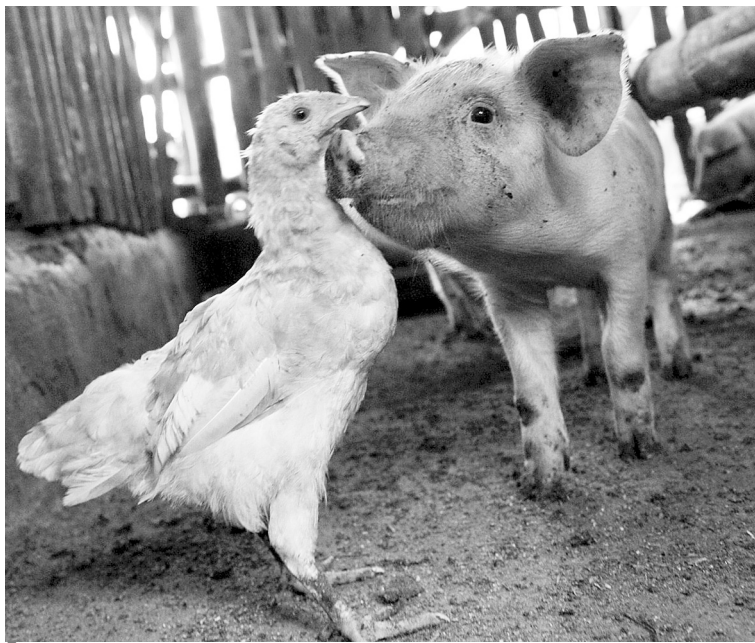
Європа хоче, але боїться

«Мораторій насамперед торкнувся найбільшого виробника цього виду продукції — «Миронівського хлібопродукту» (МХП), потужності якого розташовані в Київській, Вінницькій, Дніпропетровській і Черкаській областях, — коментує ситуацію радник міністра агрополітики та продовольства Владислава Рутіцька. — В країні Європа закуповує МХП постачає приблизно 20 відсотків експортної продукції і є практично монополістом на поставках курятини на європейський ринок, вдало користуючись торговельними автономними перевагами».

Саме курятини стала першим продуктом тваринного походження, який вийшов на європейські ринки. З перших поставок стало зрозуміло: ця українська продукція здатна конкурувати з продукцією інших країн-імпортерів. Але невелика тарифна квота (16 тисяч тонн на м'ясо птиці в асортименті зі збільшенням протягом п'яти років до 20 тисяч тонн та 20 тисяч тонн на заморожені тушки курчат-бройлерів), прописана в Угоді про Асоціацію, стримувала експорт на європейський ринок.

Саме збільшення обсягу квот на цей вид продукції було однією з наших пропозицій щодо перегляду тарифного пакета під час реалізації умов у рамках Зони вільної торгівлі. Більше шести місяців пішло на те, аби обробити десятки пропозицій від виробників та асоціацій і надати на розгляд Мінекономрозвитку та Єврокомісії пакет пропозицій, у якому ми пропонували збільшити квоту на м'ясо птиці з 16 до 100 тисяч тонн. Протягом 2015 року експорт м'яса птиці до країн ЄС склав 27,8 тисячі тонн, що значно перевершило показник експорту попереднього року. При цьому квота на м'ясо бройлерів в асортименті заповнюється на сто відсотків. Це не так багато, адже загальний обсяг виробництва курятини в Україні становить більше мільйона тонн у рік.

При розподілі квартальної квоти в обсязі 4000 тонн на м'ясо бройлерів спостерігається перевищення більш ніж у тридцять разів попиту з боку європейських імпортерів над пропозицією української квоти. Тому постійно застосовується коефіцієнт перерозподілу — процентне значення перевищення попиту над доступним обсягом квоти на відповідний квартал. Тобто українська продукція має значний потенціал для збільшення експорту на цей ринок. Але європейська сторона

Ніхто не хотів хворіти.

постійно неофіційно висловлювала занепокоєння діяльністю Держпродспоживслужби України, прогресом України в адаптації законодавства у сфері санітарних та фітосанітарних заходів, ходом виконання програм, які були базовою передумовою для надання права експорту української продукції на ринок ЄС».

Експортних можливостей достатньо

МХП у своєму офіційному коментарі заявив, що сподівається на зняття заборони на експорт уже до 21 грудня. Чи стануть європейці менш прискіпливі? Поки що не відомо. Принаймні відповідальності з наших контролюючих служб за здоровим полем діяльності тваринників це точно не знімає. Цей спалах став для України тестом на вміння локалізувати проблему та доводити безпечність продукції, що походить з інших територій, вважає Владислава Рутіцька. Адже в Україні є всі шанси розширити експортні горизонти та орієнтуватися на інші світові ринки. Прикладом вона вважає Китай з населенням 1,3 млрд., який споживає 25% усього виробленого в світі м'яса, причому саме м'ясо птиці стає все більше популярним серед китайців.

«Виробництво курятини не задовольняє стрімке зростання попиту. Відповідно, за підрахунками, до 2020 року Китай буде імпортувати 3 мільйони тонн м'яса щороку, — прокоментувала Рутіцька перспективи експорту у своєму блозі на «УП». — Також, серед найбільших споживачів м'яса вітчизняного виробництва: Ірак, Узбекистан, Казахстан, Нідерланди та Німеччина. Але для досягнення цього амбітного завдання насамперед треба вирішити проблему «пташиного грипу».

Епізоотичні загрози: боремося, як можемо

Очільник Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів Володимир Лапа по-своєму оцінює виклики, з якими зіштовхнулася новоутворена служба. Зокрема, на оперативності реагування позначається і недоукомплектованість кадрами, і хронічний

брак коштів, який не дозволяє повноцінно розгорнути роботу.

«Ми подавали розрахунки на додаткових 195 млн. грн. до передбачених у бюджеті 56 загальом і 50 — на протиепізоотичні заходи. Хоча загальна потреба становить понад 350 млн. грн., — розповів Лапа в інтерв'ю сайту Agrovery. — Вузликівий дерматит насувається на Україну й із Заходу, і зі Сходу. Наступного року в нас повинні бути вакцини. Є питання і щодо ящуру, бо один з останніх випадків зафіксовано у Володимирській області РФ, це достатньо близько до кордону України. Так само з АЧС. Коли ми апелюємо до місцевих бюджетів, які мають відшкодувати громадянам кошти за вилучених свиней, зрозуміло, що там банально немає коштів. Або процес затягується. Це зменшує довіру людей та можливість ліквідації спалахів. Нам приємно, що нас підтримують в аграрному комітеті, це спеціалісти, які розуміють масштаб проблеми. Але з наявним обся-

гом фінансування ефективно боротися з сучасними загрозами в епізоотії неможливо. Наші колеги використовують сучасні крематорії, сучасні засоби утилізації тварин, а ми користуємося дідівськими методами. Тобто є проблема з елементарним обладнанням для ліквідації спалахів АЧС.

Фінансування повинно бути передбачено у державному бюджеті, а адміністрування повинно бути швидким. Як тільки люди повірять, що вони швидко отримають кошти, — ефективність ліквідації буде набагато вищою. Зрештою, боротися з хворобою, що стала епідемією, значно дорожче».

Є чимало проблем і суто організаційних. На порядку денному служби, за словами Володимира Лапи, чотири основні позиції: фінансування протиепізоотичних заходів із державного та місцевих бюджетів, законодавчі ініціативи, зміни до інструкцій боротьби з АЧС, інструкція боротьби з вузликівим дерматитом. Біологічна безпека — одна зі складових національної безпеки. Це не тільки статистика споживання. «Люди отримують у селі доходи від утримання й реалізації тварин та продукції від них, — нагадує керівник Держпродспоживслужби. — Мені важко уявити, якщо буде масове поширення захворювань і люди не матимуть цього джерела доходів. Це соціальний вибух».

Війни реальні й підклимні

Один із перших спалахів АЧС в Україні було зафіксовано у Луганській області, куди вірус занесли з РФ. Ветеринарного контролю у зоні розмежування немає, бо немає й кордону. Зона розмежування не дає правових підстав, щоб здійснювати контроль і нагляд за АЧС. За словами Володимира Лапи, найгірші прогнози поки не справдилися.

Перший період Держпродспоживслужби не могла знайти порозуміння із Державною регуляторною службою щодо затвердження оновлених правил поводження з тваринами для свиногосподарств різних форм власності. Було завдання стимулювати розвиток підприємств-

тва. А чим жорсткіші вимоги, тим їх складніше дотримуватися, а відповідно — гірші умови для розвитку підприємництва. Зрештою вийшли на компромісний варіант: у областях, де не зафіксовано АЧС, у тому числі в «оздоровлених» (де впродовж останніх сорока днів не фіксувався випадок), застосовувати ці вимоги відносно великих і середніх господарств. А там, де є загрози, — і для дрібних.

«Для вірусу тварини однакові, — підкреслює очільник Держпродспоживслужби. — У нас основні випадки фіксують серед свійських свиней, і це змушує замислитися. 83 випадки цього року доводять, що тут не час «гратися». З такими підходами ми дійдемо до того, що свиней все одно не буде, але через вірус. Простіше, якщо всі будуть дотримуватися вимог — і свині залишаться».

Одна з основних цілей нашої роботи — давати можливість збуту нашої продукції за кордон. Платоспроможність населення найближчим часом якщо й зростає, то дуже повільно. Щоб розвивати внутрішнє виробництво, потрібно шукати експортні ринки. Працюємо одночасно над багатьма напрямками: ЄС, Китай, кілька країн Африки, Куба, Мексика, США, Канада тощо. Це — сотні питань: вивчення епізоотичної ситуації і доведення, що система безпеки харчової продукції дієва і функціонує, налагодження персональних контактів із кожною країною. Ми збільшили штат людей для міжнародного напрямку до десяти чоловік, щоб процес відбувався максимально швидко».

Серед останніх кроків служби до ефективнішої співпраці з європейськими партнерами — консультації зі спеціалістами проекту Association4U, щоб додатково підсилити кадровий склад за рахунок проектів, спрямованих на виконання угоди про Асоціацію України із ЄС. У представництві Єврокомісії вдалося обговорити подальшу підтримку України у частині санітарних та фітосанітарних заходів, щоб максимально ефективно супроводжувати процес адаптації законодавства. ■

■ НОВИНИ ПЛЮС

Реєстри прозорі

Кабінет Міністрів України прийняв проект постанови «Про затвердження Порядку ведення Реєстру органів з оцінки відповідності». Мінагрополітики забезпечить вільний, цілодобовий і безоплатний доступ до відомостей, що містяться у Реєстрі. «Відомості будуть відкритими і загальнодоступними. У разі виявлення технічних помилок у реєстрі, Мінагрополітики повинно протягом одного робочого дня виправити їх та поінформувати орган з оцінки відповідності, якого стосується виправлена інформація», — повідомив міністр Тарас Кутувий. Реєстр ведеться державною мовою та розміщується на офіційному веб-сайті Мінагрополітики, як електронна база даних.

«Укрспирт» став прибутковим

За чотири місяці роботи нового керівництва Держпідприємство «Укрспирт» продемонструвало значний ріст обсягів виробництва, збільшення кількості працюючих заводів, збільшення чистого прибутку та сплачених податків. Обсяги виробництва виросли в 1,8 раза. Чистий прибуток за січень-вересень поточного року становить 64,71 млн. грн. проти збитку у близько 14 млн. у 2015 році. За одинадцять місяців «Укрспирт» сплатив 338,3 млн. грн. податків до Державного бюджету. Заробітна плата тут зросла на 30 відсотків.

Нова команда взялася до роботи з 1 серпня. «Ми змінили підхід до співпраці з клієнтами: виробляємо те, що справді потрібно ринку. Таким чином 437,1 тисячі декалітрів етилового спирту, яке підприємство виробило у серпні цього року, у листопаді виросло вже до 944,1 тисячі. Ця цифра продовжить збільшуватися і вже в грудні ми перетнемо позначку в мільйон декалітрів спирту на місяць», — прокоментував результати виконавач обов'язків директора ДП «Укрспирт» Олег Дрожжин. Якщо у серпні цього року у ДП «Укрспирт» налічувалося лише дванадцять працюючих виробничих майданчиків на території України, то до листопада вдалося реанімувати ще сім, а сьогодні працю-

ють уже більше двадцяти підприємств. За 11 місяців нинішнього року вдалося реалізувати 250,26 тисячі дал етилового спирту на експорт.

Литва врівноважує

Як повідомила заступник міністра аграрної політики Ольга Трофімцева, сьогодні українські експортери займають лідируючі позиції на литовському ринку по таких видах товарів, як кукурудза, макуха, соєві та боби. Маємо багато напрямів для поглиблення двостороннього партнерства: спільні інвестиційні проекти, співпрацю в галузі управління якістю та безпечністю продуктів харчування як на рівні бізнесу, так і на рівні держави.

Реалізують проекти технічної підтримки, завдяки яким Україна активно адаптує законодавство до стандартів ЄС у галузі ветеринарії, фітосанітарії та тваринництва (проект Twinning — допомога в імplementації СФС зобов'язань). До кінця наступного року маємо імplementувати 44 європейські директиви в цій галузі. Сьогодні вже виконано більше третини з них. Литовські партнери допомагають нам і технічно, і експертно. Український аграрний сектор інвестиційно привабливий для литовських партнерів у сфері органічного, нішевого виробництва та переробки м'яса, овочів та фруктів. Це може стати цікавим для розвитку спільних підприємств. А угоди про зони вільної торгівлі, укладені Україною з великою кількістю країн, додають можливостей для українського та литовського бізнесу. За десять місяців нинішнього року товарообіг сільськогосподарської продукції між Україною та Литвою становить 78,2 млн. доларів. Експорт — 62,5, а імпорт — 15,7 млн. доларів. Переважно експортували олію, залишки і відходи харчової промисловості, зернові злаки, плоди, горіхи та цедру, кондироби та інші харчові продукти. Переважно імпортували готові чи консервовані продукти з риби та ракоподібні, м'ясо та субпродукти, вироби із зерна і хлібних злаків. ■

■ ДРУЖБА

Болгари в Україні пам'ятають про своє коріння. І спонукають до цього інших.

Народні будителі

Етнічні болгари з Херсонщини вирішили об'єднати всі національні меншини прикордонної області

Ірина КИРПА

На думку етнічних болгар, які мешкають на Херсонщині, пісні, танці та спорт здатні стати мовою міжнародного значення, яка примирить людей. Вони на особистому прикладі довели, що жити можна в мирі та злагоді, навіть якщо традиції та мова — різні.

Етнічні болгари — п'ята за чисельністю національна меншина в Україні. Найбільш древні та масові місця їх поселень розташовані на Миколаївщині, Кіровоградщині, в Одеській та Запорізькій областях, а також на півострові Крим. У Херсоні громадська організація, що підтримує етнічних болгар, з'явилася трохи більше, аніж шість років тому. За цей період часу болгари Херсона встигли стати срібними призерами «Кубка толерантності» з футболу та організувати значну кількість музичних фестивалів. А 18-

річний співакці Анжеліці Першановій навіть пощастило стати учасницею конкурсу «Х-фактор».

«У Болгарії існує свято під назвою «День народних будителів», — розповідає Юрій Палічев. — До них відносять священників, учителів, драматургів, поетів та взагалі всіх творчих особистостей, які можуть розбудити націю та подарувати їй нові віяння та ідеї для розвитку і можливості самореалізуватися в житті. Для мене він особливо цінний тим, що доводить, що саме культура та мистецтво — це той майданчик, де можна доводити свою перевагу й вигравати, не завдаючи шкоди іншим людям».

Справді, коли на ювілейний концерт із нагоди 5-річчя об'єднання болгар у Херсоні прийшли представники практично всіх міських етнічних організацій (греки, німці, кримські татари, росіяни, поляки, роми, азербайджанці, вірмени,

євреї, грузини та корейці) стало абсолютно зрозуміло, що тут вони почуваються комфортно.

«Ми — представники сонячної Болгарії — пишаємося тим, що навчили представників усіх народів, які прийшли на наше свято, тонкощам болгарської кухні, — розповів Юрій Палічев. — Тепер ми самостійно можемо приготувати традиційний болгарський пиріг із бринзою під назвою банница, а також перець, фарширований бринзою та смажений у фритюрі, а ще — тиквенник, сальник, боб борбу (суп із квасолі), казарму та навіть сач (смажені на спеціальній глиняній сковорідці овочі та м'ясо, які на цій же сковорідці й спеціальній підставці потім подаються на стіл). Гідно оцінили гості й болгарське вино, а також ще багато оригінальних рецептів, які подарувала нам Болгарія».

На думку глави об'єднання болгар у Херсоні, основна проблема національних меншин в Україні — це асиміляція. Однак ніколи не пізно надолужити згаяне, вивчаючи мову, культуру та традиції предків. Наприклад, у Херсоні при школі № 55 з'явився експериментальний клас, де діти почали вчити болгарську мову як другу іноземну і тим самим істотно розширили свої уявлення про світ. Крім того, вони почали вчити пісні, танці, вірші, театральні сценки болгарською мовою.

Юрій Палічев розповів, що Україна для Болгарії — сакральне місце в хорошому сенсі цього слова, тому що тут похований великий Хан Кубрат (Полтавська область, село Перещепине), якого в усьому світі прийнято вважати засновником та першим правителем Великої Болгарії. Раз на рік болгари з усього світу обов'язково приїжджають до України для того, щоб вшанувати його пам'ять.

Уряд Болгарії фінансує курси з вивчення українськими дітьми історії болгарської культури, а також організовує численні фестивалі та свята для них. Саме завдяки підтримці друзів з Європи у Херсоні відбувся Кубок толерантності з футболу, переможцями якого стала досвідчена команда кримськотатарського культурно-спортивного центру «Куреш», а міська громадська організація «Болгари Херсона» посіло друге місце.

«Битися за перемогу на футбольний майданчик у Херсоні виходили азербайджанці, болгари, корейці, кримські татари, курди, роми, німці та поляки, — розповів експерт Української миротворчої школи (УМШ) Георгій Бянов. — Цей міжетнічний футбольний турнір відбувся завдяки підтримці Посольства Великої Британії в Україні. Він є частиною проекту, спрямованого на подолання всіх непорозумінь, які існують між різними етнічними громадами через взаємодію в культурі та спорті».

Також посприяли об'єднанню всіх етнічних громад Херсонщини такі фестивалі, як «Таврійська родина» (це свято вже традиційно проходить у місті Генічеськ) та фестиваль «Рапсодія культурної Таврії». Ці торжества проходять на Херсонщині щороку та об'єднують талановитих людей більш ніж з 20 різних національних громад. На думку президента всеукраїнського товариства ромів та директора Херсонської обласної філармонії Юрія Іваненка, саме позитив і можливість спілкуватися на рівних для людей різних народів — шлях до об'єднання людей незалежно від їхньої національності. ■

■ ЕКЗОТИЧНО

Ступа як символ Всесвіту

У буддистському храмі за туристами спостерігають кам'яні воїни, привезені з Лаосу

Людмила НІКІТЕНКО

Плануєте цікаву подорож на вихідні? Тоді радимо поїхати до Черкас. Там щонеділі проходить унікальна екскурсія у буддистському храмі Білий лотос. Він один такий не лише в Україні, а й у Європі. Міститься на узвозі Івана Франка.

Цей храм, висота якого сягає трьох поверхів, почали будувати в Черкасах більше двадцяти років тому. Архітектором споруди став голова місцевої буддистської громади Володимир Скубаєв. У 70-х роках минулого століття він здійснив шестирічне паломництво до Лаосу. А коли повернувся до Черкас, почав зводити храм. Цікаво, що на початку будівництва було знайдено древню статуетку воїна в шоломі. А на тому місці забило джерело, яке має цілющі властивості. «Недарма дослідники буддизму стверджують, що батьки останнього, 28-го, Будди Шак'ямуні походили з теперішніх українських земель», — пояснює «Україні молодій» Володимир Скубаєв.

Дивовижний храм вражає своєю величчю та красою. Екскурсія починається ще на території. Наставники школи «Ша-Фут-Фань» показують клумби у вигляді трикутника, що символізують триєдність — думку, мову, вчинок. Навпроти — фігу-

ра Будди. Потрібно тричі обійти навколо трикутника і поклонитися Будді, щоб символічно набутти чистих помислів.

Перед входом до храму вбудовано ще один буддистський символ — білу ступу (наголос на останньому складі). Вона символізує Всесвіт та особлює землю, воду, вогонь, вітер і простір. А кожен її щабель — то етапи вдосконалення людини. В середині цієї ступи — чотири Будди, котрі дивляться на чотири сторони світу. Туристам тут роздають різнокольорові ароматичні палички — на щастя, удачу, на любов, здоров'я, а зелені — на багатство. Екскурсанти ставлять їх у велику чашу біля ступи й запалюють.

Біля воріт храму — копія древньої маски. Це символ духовної влади. Історія оригіналу цієї маски починається з Атлантиди. За переказами, власник маски підсилює свою ауру в діаметрі сімнадцяти метрів. У ХХ столітті маска була у Распутіна, потім — у кабінетах Леніна, Сталіна, Хрущова та Брежнєва. Хрущов, за рекомендаціями астрологів, на час переговорів носив маску у своєму піджаку навпроти серця. Де зараз оригінал цієї маски — невідомо...

При вході на територію храму — чорна ступа. На відміну від білої, яка символізує жіночу енергію, ця є символом чоловічої. Під

ступою є кімната у вигляді піраміди, а в ній — камінь космічного походження Бен-Бен. Такий, як у Мецці. Вершина каменя спрямована вниз. Тут сконцентрована велика енергія. Через чорну пірамідку, що стоїть на ступі, людина зцілюється й заряджається позитивною енергією.

Навпроти ступи розміщено п'ять зелених молитовних барабанів (зелений є кольором сердечної чакри). А над барабанами — список п'яти основних релігій — це індуїзм, буддизм, християнство, іслам, іудаїзм — як символ того, що кожна людина сама обирає шлях, яким їй іти до Всевишнього. Адже Бог один, а доріг до нього — багато.

«Замикаємо енергетичне коло — права рука на серці, а лівою прокручуємо всі барабани. І так три рази», — радить екскурсовод. І пояснює, такий ритуал рівноцінний читанню молитви на здоров'я, щастя, удачу. Він очищає біополе людини.

У наступному дворі храму тихо дзюркотить джерело. А над ним — фігурка Будди, в руках якого — священний напій та лікарська рослина, що зцілюють людину, і вогонь, який заряджає воду. Джерело облаштоване у вигляді спіралі — як символ руху до просвітлення.

«Ця вода — цілюща. Хто нею вмийється, зцілить себе і фізично, і духовно», — пояснює гід. На

У буддистському храмі у Черкасах — цікаво й незвично. Фото автора.

дні невеличкого озера, куди стікає вода з джерела, «причайлася» велика кам'яна черепаха. Якщо копійкою поцілити в її панцир, то виповниться бажання, котре ви загадаєте. Тільки бажання повинно бути щирим і чистим.

Далі — двір, викладений із сірого каменю у вигляді великої тераси висотою з п'ятиповерховий будинок. Із цієї висоти за нами «спостерігають» два кам'яні воїни, привезені з Лаосу. Їм по 7 тисяч років. Там, на висоті, є й старовинний дзвін, йому 300 років. Вважається, якщо людина вдарить у дзвін, схилить під ним голову, то очистить свою душу. У самому дворі є алтарна стіна з Буддою в центрі. Там двоє воріт — символи того, що в кожній людині у житті два шляхи. Великий шлях — вести за собою інших, присвячуючи їм своє життя. Малий шлях — удосконалюватися, розвиватися, але для себе. Обидва шляхи правильні. Просто в кожній лю-

дині — своя місія.

У центрі цього двору на землі каменями викладено сонце та вісім променів, котрі символізують восьмирічний буддистський шлях — правильне розуміння, щире прагнення, чисту мову, щирий вчинок, спосіб життя, зусилля, розвиток уваги, розвиток зосередження. Усі ці якості людини повинна здобути на шляху до знань.

Екскурсантам пропонують пройти по колу і зупинитися біля того променя, який їм більше припадає до душі. Коли кожен обирає «свій» промінь, екскурсовод пояснює: «Така якість має ключове значення у вашому житті нині. І її треба розвивати та вдосконалювати».

Наостанок екскурсанти зупиняються в затишному залі, де в центрі вівтаря «сидить» дерев'яний Будда. Кажуть, якщо вдивлятися в його обличчя, то можна побачити своє минуле або майбутнє. ■

■ ОЙ ДУРЯТЬ!

Тихе
фінансове
полювання,або Чому всім обкраденим
— однакові відшкодування?

Слизавета НАВОДНИЧА

с. Світловодське, Кіровоградська область

Знаменитий російський критик і публіцист XIX ст. В. Белінський, відстоюючи права особистості та гуманного ставлення влади до неї, писав: «Гроші — сонце життя, без якого життя важке, моторошне і холодне». У незалежній Україні гроші, як апостол рівності між людьми, гвалтуються центральними органами виконавчої влади з самого їх народження, а особливо останніми роками.

Уряд А. Яценюка досяг великих успіхів у мистецтві пристосування до обставин та добування дармових коштів навіть із того, що суперечить здоровому глузду. Козирною картою цього є ліквідація банків та створення Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, директором-розпорядником якого є К. М. Воружилін. Валютних вкладів та відсотків на них у 2014-15 рр. банк «Фінанси і кредит» у Світловодському відділенні не видавали, посилаючись на відсутність валюти. При ліквідації банку, яку керівництво заперечувало, валюту без згоди громадян конвертували у гривні і ввели обмежене відшкодування в 200 тис. грн. У газеті «Урядовий кур'єр» №63 від 7.04.2015 р. було написано, що гарантована сума 200 тис. замала і її потрібно підвищити до 500-600 тис. грн. Особисто мене влаштувала б удвічі менша сума. Цинічне позбавлення мене валютного вкладу в 2794 євро, зібраного разом із чоловіком на старість, є дуже прикрим. Деяку частину з нього я отримала в гривнях, але ж значну частину вкрали!

Рішення виконавчої дирекції (ф.г.в.ф.о.), розміщене в інтернеті, я не читала, оскільки через проблеми із зором комп'ютером не користуюся. Газету «Голос України» від 23 грудня 2015 р., в якій було опубліковано відомості про ліквідацію банку «Фінанси і кредит», через брак коштів у місті ніхто не передплачує. Чому ж Фонд не признав мені термін отримання гарантованої суми до 21 січня 2016 р., щоб я змогла вчасно звернутись до уповноваженої особи з вимогою про включення до реєстру кредиторів? Адже я дізналася про необхідність подачі заяви аж у неділю, 25 січня 2016 р., у день отримання гарантованих коштів, і наступного дня відіслала її до Фонду. Але вимогу, подану із запізненням у 5 днів, пані Чернявська О. С., ліквідатор банку, не приймає.

Конституція України стверджує: «Держава захищає споживачів, здійснює контроль за якістю усіх видів послуг і робіт». Мене, пенсіонерку зі статусом «Дітина війни», з 53-річним стажем роботи, яка перетнула 70-річний віковий рубіж, зухвало обдурено. Чи можна Постанову «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» називати законом, якщо закони відображають суспільні відносини, які періодично повторюються? Вони не повинні суперечити Конституції України, в якій обкрадання громадян заборонено. Отже, 200 тис. грн. замість експропрійованої валюти, які вигадала Верховна Рада, суперечать суті закону. За якою формулою розрахована така сума? Вона не враховує співвідношення між доходами багатих і бідних вкладників, пенсіями у 2 тисячі грн. і більшими, стажем роботи понад 50 років. Закон же повинен формувати чесноти у громадян та довіру до найвищих органів влади.

Допитувалася я про це в пані Чернявської, у голови уряду А. Яценюка, у голови Фінансового комітету ВР Рибалка С.В., помічники якого порадили надіслати копії фінансових документів, запевнивши, що «мені допоможуть», у керівника приймальні Президента Кокарева К., у світловодського депутата Олеса Довгого, але вичерпної відповіді не отримала. Усі відіслала мене до пані Чернявської. Практика радянського періоду! ■

■ РЕЦЕПТ ВІД НАРОДУ

Дохла корова — як аналог
реформ по-українськи,

або Метод лікування — хірургія

Анатолій ЛЮДВИНСЬКИЙ

Полтава

Захищаючись від повені критики, уряд А. Яценюка піарився тим, що нібито звільнив Україну від «газпромівського» зашморгу. У нього знайшлося чимало захисників з апломбом в експертному середовищі. Ми ж — «маленькі українці» — займаємося іншими справами, нам ніколи вплутуватися в наукові дискусії, та ми й не повинні цього робити, бо нас, природно, цікавить результат — чи є чим нагріти оселю і приготувати їжу... Нинішні винахідливі політики назвали нас «прості люди», взявши слоган, очевидно, з радянської термінології, коли інтелігенція була «гнила» (за В. Леніним), а чумазий робітничий клас — «його величність». Погодимось, хоч посперечатися із виробниками «локшини», за допомогою логічного апарату «простих людей» на прикладі. Я купую молоко в сільських жінок на ас-

фальті — воно смачніше і дешевше, ніж у супермаркеті. А хтось купує молоко в магазині, вважаючи, що воно чистіше. Але й одне, й друге дає корова, яку тримає дядько. І якщо корова, не доведи Господи, здохне, то без молока залишусь і я, і він. Така сама ситуація і з газом, тільки корова — це «Газпром», а функцію посередника (у першому випадку — тітонька на асфальті чи супермаркет) виконує європейський ринок газу. І якщо «Газпром» здохне (чого не можна виключати), то європейські споживачі газу змушені будуть зтягти паски, обмежившись іншими джерелами постачання, а Україна залишиться голодною і холодною. Прийдемося скористатися мудрою порадою віце-прем'єра Павла Розенка і перейти на кізяки. Проте ідея пана Розенка не що інше, як плагіат пропозиції (пророцтва) «простих людей»...

Під час прокладання газогонів у Європу Полтавою

ходив виклад розмови в інтернаціональній бригаді. Поляк каже українцю: «От прокладемо, Іване, газогін, і будеш топити кізяками». Прозірливий був поляк, адже одночасно з прокладанням газогону від Сибіру до Європи через трубопровід «Шебелинка — Москва» український газ викачували в Росію. То було рішення «імперської» влади, і ми ніяк не могли запобігти грабунку. Але хто заважає нині суверенній Україні проводити незалежну енергетичну політику? Чому газ залишається безальтернативним енергоносієм?! Чому не проведено навіть інвентаризації усіх видів палива? От, наприклад, у Швеції на покинутих землях вирощують швидкоростучу вербу (за три роки висота сягає п'яти метрів), яку переробляють на паливні гранули. А ми енергоносія, які лежать буквально під ногами, гріємо космос, отруємо докілька, шкодимо здоров'ю громадян.

Чи торф'яними пожежами під Києвом або деінде, чи пожежами на монбланах сміття під Львовом тощо. Чому держава така безпорадна і безгосподарна?

Щоб скоротити дистанцію пошуку винних, ще раз заглянемо в буквар, тобто тлумачний словник: «Держава. Апарат політичної влади в суспільстві...» Нинішній апарат політичної влади, зароджений під час «блакитної прихвати-зації», розжирів на розбазарюванні державного (народного) майна, лихварстві, казнокрадстві та колабораціоналізмі. Це спадкові хвороби; апарат політичної влади породжує клони, які інакше жити не можуть, тому-то й чиняться абсурдні речі, як, наприклад, торгівля з агресором-окупантом у воєнний час. Усі так звані реформи переслідують одну мету: з паршивої вівці хоч шерсті пук. Україна як держава загине, якщо при владі залишатиметься мафіозний апарат політичної влади. Порятунком лише в усуненні причини дистрофії й оздоровленні державного організму здорожим апаратом, обраним за іншими принципами з іншого (патріотичного) кадрового ресурсу. Терапія чи хірургія — річ вторинна. Головне, щоб пацієнт повністю одужав. Коли інші методи не діють, усі ризикують — і пацієнт, і лікар... ■

Навіть якщо ви людина не віруюча, але цікавитеся історією рідного краю, вам варто відвідати цей чарівний затишний куточок: неподалік від Перемишля (Львівська область) є мальовниче село Унів, а в ньому розташований один із найдревніших монастирів України — Унівська Святоуспенська лавра, — літописні згадки про який сягають ще XIV сторіччя. До середини XV сторіччя. До середини XV сторіччя Жедиміновичі, литовські князі (на той час Україна перебувала у складі Великого князівства Литовського), а згодом — представники роду Лагодовських. У середині XVI століття монастир зазнав нападу татар і був зруйнований, тому наступне відродження святині набуло оборонного вигляду: довкола монастиря звели потужну кам'яну стіну, церква Пресвятої Богородиці мала також оборонне значення. У 1919 році завдяки старанням Андрея Шептицького монастир отримав статус лаври. Чимало буремних подій пережила ця монаша обитель, але сьогодні її двері відчинені для прочан та й просто тих, кого цікавить історія.

■ ПОЛІТПАРНАС

Відстоюйте себе

Пам'яті друга

Костянтин ПИСАРЕНКО

Дніпродзержинськ, Дніпропетровська область

7 грудня виповнилося б 85 років від дня народження великого патріота України, поета і громадянина Володимира Сіренка. Його не стало 8 травня 2015 р., але залишилися його вірші. І сьогодні не перестають бути актуальними його рядки: «Не таланити на вождів нашою народу — той від влади одурів, той — дурний від роду». Чи такі: «Все у нас виходить криво./Як подумать — див-

но:/ Всі японці косооки./ А все роблять рівно».

Народився Володимир Іванович 7 грудня 1931 р. у с. Новопетрівка Бердянського району Запорізької області. Закінчив філологічний факультет Дніпропетровського університету. Жив і працював у Дніпродзержинську. Більше 40 років віддав журналістиці. За дисидентство і правозахисну діяльність переслідувався КДБ, був осуджений та висланий під Астрахань (1985–1988 рр.). Реабілітований. Член Національної спілки письменників України.

Пропоную увазі читачів вірш Володимира Сіренка, який і сьогодні на часі.

Відстоюйте себе

Я задрібно дивлюся на французів, що, як один, відстоюють права. Кастровані духовно у Союзі, ми лежимо, як скошена трава. Толочуть нас, згрібають, куди хочуть, а гонить буря у чужинську даль. І славлять нас з трибун, а поза очі за бидло мають нас — не за людей. Нам в душі вітер не Вітчизни віє, а гонить буря у чужинську даль. Розбавлені забродами з Росії, ми не народ, не нація, на жаль. І честь, і гідність наші в наші пуза КПРС загнала й КДБ. Братове українці, на французів рівняйтеся. Відстоюйте себе! ■

ДО ДАТИ

Нескорена КДБ Надія

Як Надія Світлична з Аллою Горською їздила в Донецьк малювати, а згодом подарувала Україні Музей шістдесятництва

Тарас ЗДОРОВИЛО

Нещодавно був ювілей Надії Світличної. У день 80-річчя жінки-дисидента в Музеї шістдесятництва відкрилася тематична виставка. Пані Надія відійшла в іншосвіт у 2006 році. Як наголосила завідувач музею Олена Лодзинська, коли розбирали її архів — найменше матеріалів знаходили про саму пані Надію. Вона збирала безцінні спогади й документи про багатьох — для радянської влади — «інакodomців», опікувалася всіма, намагалася обіграти, врятувати, допомогти всіма засобами не лише своїм друзям.

Саме Надія Олексіївна — ініціатор створення Музею шістдесятництва у Києві та його засновниця. Її ідею згодом підхопив Микола Плахотнюк, котрий був головою громадської організації «Музей шістдесятництва» у Києві. Аж 18 років музей ішов до свого відкриття, а нині є філією Музею історії Києва.

Надія Світлична.
Фото з сайту hram.od.ua.

«Брися», бо народилася 8 листопада

Про Надію Світличну багато цікавих епізодів розповідає Василь Овсієнко: «Надія була дуже велика дотепниця. Вона народилася 8 листопада — у дні «Великої Жовтневої соціалістичної революції», тож жартома називала себе — Октябриня, а скорочено — Брися. Безглуздом є один із «криміналів», які система приписувала Світличній. В одній із доповідних КДБ написано: «Надія Світлична з метою підризу й ослаблення радянської влади виготовила в чотирьох екземплярах наклепницький антирадянський твір Євгена Сверстюка «Іван Котляревський сміється» і розповсюдила його шляхом повернення автору»...

Коли ми в 1995 році вирішили споруджувати хрести на могилі Оксани Мешко та її матері Марії, то треба було зібрати гроші. Микола Малишко намалював проект цих хрестів, і ми такі збрали гроші на них. І найбільше — Надія Світлична зі своїми «верховинками».

У мене є рукопис Василя Стуса початку 1983 року (а написання щоденника в тюремних умовах — спроба відчайдушна). Цей текст виніс не сам Василь, а його співкамерник Баліс Гаєвський (політзек із 37-річним «стажем»), який мав під час побачення зі своєю дружиною Іриною передати їй 16 клаптиків палімпсесту. Згодом рукопис потрапив до Надії. І було дивом, як їй вдалося вивезти той рукопис за кордон, а потім там опублікувати.

У 2004 році ми почали споруджувати пам'ятник «Солов'яцькому етапу»: загиблим у 1937 році в карельському Сандармосі. Микола Малишко й Назар Білик зробили проект, але ж треба грошей. Я опублікував свою статтю в кількох виданнях — зібрав 500 доларів, Надія публікувала її в закордонних газетах — збрала 5000 доларів...

Нещодавно, 9 листопада, минуло 40 років з дня створення української громадської групи сприяння виконанню Хельсінських угод. Надія теж була членом цієї групи. На жаль, із 41 члена групи нині залишилося в живих — лише 17».

«Хай мовчать Америки й Росії...»

Василя Здоровила зі Світличними познайомив у 1962

році його шкільний товариш Микола Плахотнюк (котрий називав Надійку не інакше як «кума Брися»). «Та перша зустріч закарбувалася на все життя, — розповідає пан Василь. — Іван Світличний щось жваво обговорював зі знайомими, а ми з Надійкою та Миколою на магнітофоні «Весна» слухали вірші Василя Симоненка, Миколи Вінграновського, Івана Драча. Особливо мені сподобалися й запам'яталися слова Симоненка: «...О, курде, бережи свої набой, // Без них тобі свій рід не вберегти!» та «Хай мовчать Америки й Росії, // Коли я з тобою говорю!» Згодом я спеціально купив радіо «Казань», до якої була магнітна приставка, й попросив Світличну переписати ті авторські декламування. Микола потім неодноразово використував моє «надбання» й прокручував ці записи однокурсникам у своєму медгуртожитку, що на Печерську».

У фойє Музею шістдесятництва є величезний стенд зі світлинами всіх шістдесятників. Одне з фото вирізняється серед інших портретних — на ньому декілька людей біля пам'ятника Кубзарю.

«Коли я одружувався з Цвігун Раєю, — згадує Василь Здоровило, — Надійка 31 липня 1964 року постелила нам рушник біля пам'ятника Шевченку, на який ми стали й сфотографувалися в колі найближчих друзів. А якось згодом Надійка випадково дізналася (вона часто була в нас удома), що моїй дружині потрібен був прополіс, і, як і в багатьох випадках з іншими людьми, кинулася допомогти!»

У тому ж році на ювілей Тараса Шевченка ми випускали газету: художниця Люба Панченко малювала величезні рушники до цієї події, а коректором газети була Надійка. Дуже часто вона любила жартувати: наприклад, із Аллою Горською створили комітет «ЦЮК» — Центральний Ювілейний Комітет із відзначення «70-ліття»: 35-річчя Алли й 35-річчя Івана Світличного. Із Горською дуже приятелювали».

У своїх спогадах Світлична писала: «...А наступного року (це вже був 1965-й) ми з Аллою Горською поїхали разом із бригадою художників-монументалістів — мене за помічницю взяла Алла — ліпити мозаїки в Донецьку. Там оформляли мозаїки на школі: чотири сті-

ни з одного боку, чотири з другого — вісім стін по 12 квадратних метрів треба було зробити за одне літо. Я поїхала в Донецьк із нею, й якраз у той час у Києві відбулися арешти: «взяли» мого брата, багатьох моїх товаришів і трясали всіх підряд по Києву».

Потрапила до чорних списків у 1967-му

Кожного разу в 1960-ті 22 травня перетворювалася на «відловлюванню відьом». На відзначенні 153-річчя Шевченка, у 1967 році біля його пам'ятника кадебісти схопили декілька чоловіків і повкидали в автозак. «Надійка запропонувала: «Пішли до ЦК й будемо протестувати!» — згадує Василь Здоровило. — І коли Микола Плахотнюк дещо спантелічено запитав: «А якщо ніхто не піде?». Світлична, не роздумуючи, відповіла: «Ну, тоді вдвох підємо!» Щоправда, нас тоді «непокірних» зібралось більше сотні, й ми таки рушили до ЦК, а по дорозі — були облиті водою з пожежних машин... Після переминов із міністром МВС Іваном Головченком годині о 3-й ночі затриманих привезли й таки випустили на наших очах. («Я потрапила до чорних списків репресивної системи саме з того дня», — згодом напише Світлична»).

Улітку 1976 року Надійка Світлична працювала в Києві на вулиці Щорса в дитячому садку. Вона тільки-но звільнилася з тюрми й ніде не могла влаштуватися на роботу. Але смілива завідувача цього дитсадка, всупереч «ЦУ» органів, прийняла Світличну на посаду садівника. Ця завідувача дуже дорожила Надійкою, бо діти, які залишилися на другу зміну, потрапляли під опіку вже няні Наді: вона вміла з малечою спілкуватися, вони тягнулися до неї.

«Востаннє бачились у зимку 1983-го — відвідали її з Плахотнюком (а по дорозі ще й вірш на Брисю склали), коли із заслання повернувся Іван Світличний — дуже хворий і майже сліпий, а вона прилетіла з-за океану, аби його побачити», — сумно згадує Василь Здоровило.

На створення музею віддала Шевченківську премію

Унікальне явище українського шістдесятництва треба було якось зафіксувати, а документи, пов'язані з його мужніми людьми, — десь збирати й зберігати. Тож Світлична впер-

ДОСЬЄ «УМ»

Надія Світлична — учасниця руху шістдесятників, правозахисниця, публіцист, мемуарист, журналіст. Член Закордонного представництва Української Гельсінської групи, редактор-укладач «Вісника репресій в Україні» (США), лауреат премії імені Василя Стуса (1992), Державної премії України імені Тараса Шевченка (1994).

Народилася 8 листопада 1936 року в селі Половинкине Старобільського району, що на Луганщині. У старших класах навчалася у Старобільську, в єдиній із шести україномовній школі. У 1953—1958 роках навчалася на філологічному факультеті Харківського університету на відділенні української мови й літератури. У студентські роки їздила з діалектологічними та фольклорними експедиціями в райони Харківської області.

Після закінчення університету працювала чотири роки вчителем, завучем і директором у школі робітничої молоді селища Бокова-Антрацит на Луганщині. У 1962—1964 роках жила в рідному Половинкині, працювала викладачем російської літератури в Старобільському медичному технікумі, бібліотекарем у селах Байдівка й Половинкине.

У 1963 р. переїхала до Києва. Працювала редактором у видавничому відділі республіканського сільськогосподарського технікуму, у видавництві «Радянська школа», перекладачем із російської в журналах «Легка промисловість» і «Деревообробна промисловість», науковим співробітником Інституту педагогіки і за сумісництвом — учителькою вечірньої школи в київському мікрорайоні Дарниця. Співала у хорі «Жайворонок», а пізніше — у хорі «Гомін».

18 травня 1972 року її заарештували за антирадянську агітацію. Засуджена до 4 років таборів суворого режиму, строк відбувала у Мордовії. Повернулася з ув'язнення в травні 1976 р.

Емігрувала з України у жовтні 1978 року. Померла Надія Світлична 8 серпня 2006 року в місті Матаван (США). Похована 17 серпня того ж року в Києві.

то й послідовно намагалася реалізувати свою ідею з музеєм і, крім ініціативи та виписування власної концепції, ще й віддала свою Шевченківську премію для реалізації задуму.

«Матеріалів після себе вона залишила море, — розповідає Микола Горбаль. — Український дім, що був у Нью-Йорку, — продали, й нові власники кинули на вулицю безліч прецікавих матеріалів. А вона, бідна, напихала все те в торби й тягнула додому. Коли її не стало, то я в Америці працював з її архівами: треба було ті «гори» скласти, систематизувати й пересилати».

«Родина Світличних стала мені близькою, — каже Микола Горбаль. — У 1972 році, коли пройшли арешти й привезли нових в'язнів, то її брат Іван потрапив у «мій» табір — ми були разом до закінчення мого терміну. Потрапивши в «орбіту» Світличного, моє життя вже остаточно було визначене: знав, що далі робити. У зоні Іван коригував табірну діяльність, а я конспіративно все записував, переходив і передавав на волю. Тож наш «Табір № 35» на Уралі був дієвим, активним і нам там удалося багато чого зробити».

Вочевидь Надійка могла й не сидіти, адже відбувала термін лише за те, що поділяла погляди брата — це було її основним «злочином». Щоправда, під час обшуку в неї вилучили спогади Данила Шумука «За східним обрієм» (автора у 1945-му засудили за участь в УПА до смертної кари, яку замінили 20-річним ув'язненням. — Ред.), які вона редагувала; пізніше вони були опубліковані на Заході.

Після «січневого покою» 1972 року Світличну чотири місяці майже щодня викликали на допити в КДБ у справах брата Івана, Євгена Сверстюка та Данила Шумука. Через два місяці статус свідка було замінено на обвинуваченого з підпискою про невізід і 18 травня 1972 року її заарештували.

Понад рік після арешту перебувала у слідчій тюрмі КДБ, що на Володимирській, а у травні 1973-го її засудив Київський облсуд за «антирадянську агітацію та пропаганду» до 4 років таборів суворого режиму. Покарання відбувала в Мордовії, де разом з іншими ув'язненими жінками брала активну участь у протестах і голодуваннях.

Звільнилася в травні

1976 року: совети у прописці відмовили, на роботу не брали, погрожували арештом за «дармоїдство». Жила з сином у братової дружини — письменниці-мемуаристки Леоніди Світличної, яку регулярно штрафували за «порушення паспортного режиму». У кінці того року Надія надіслала до ЦК КПРС заяву — відмову від громадянства, мотивуючи цей крок жорстокою розпратою над Левком Лук'яненко, Петром Григоренком, В'ячеславом Чорноволом та Стефанією Шабатурою. Свій вибір пояснила так: «Нижче людської гідності, після всього пережитого, бути громадянином найбільшого у світі, наймогутнішого, найдосконалішого концтабору».

«Коли я повернувся після заслання в Київ — тоді вже було створено Гельсінську групу — Микола Руденко та Олексій Тихий із її засновників були вже заарештовані, — продовжує пан Микола. — У березні 1978 року намагався потрапити на суд у Василькові до Мирослава Мариновича (засуджений до 7 років таборів суворого режиму й 5 років заслання. — Ред.) і його товариша Матусевича. Світлична не мала можливості цього робити, бо була під прокурорським наглядом і не мала права виходити з дому в певний час. Я тоді був чи не «наймобільніший», адже то був час, коли одні ще сиділи, а других уже посадили!».

Та, не зважаючи ні на що, Надія була дуже активна. «Вони» не знали, що з нею робити! І це був єдиний випадок, коли політ'язня випроторили із СРСР».

У жовтні 1978 року Надія Світлична виїхала спочатку в Рим, де її прийняв Папа Римський Павло VI, а у листопаді — прибула до США. Проживала в містах Філадельфія, Нью-арк, Ірвінгтон, Матаван. Працювала в Українському музеї в Нью-Йорку, редагувала жіночий журнал «Віра». Була перекладачкою в Гарвардському університеті, брала активну участь у роботі Закордонного представництва УГГ, стала редактором-упорядником періодичного видання Представництва. До 1985-го регулярно видавала «Вісник репресій в Україні» (коштом української діаспори), а у 1983—1994 роках працювала в українській редакції «Радіо «Свобода». Вела журнал «Надія». ■

■ НОВИНИ-ПЛЮС

«Килим» децентралізації

Масштабний арт-проект «Килим» мандрує Україною з 8 квітня. Тоді, весною, відкрилася перша виставка в новому арт-просторі села Татарів Івано-Франківської області. Далі експозицію презентували у Львові та Харкові. Зокрема, виставка у Львівському палаці мистецтв зібрала близько тисячі відвідувачів уже у день відкриття. А до 15 січня 2017 року арт-килими від 20 молодих українських художників розглядатиме столиця.

Ініціатор проекту і господар арт-простору в Карпатах — засновник ZenkoFoundation Зенко Афтаназів — на відкритті київського «Килим» підкреслив важливість процесу культурної децентралізації для України. Винести український арт за межі столиці — таким є основне завдання проекту.

Сестра кіноталанту

З 14 грудня, у столичному кінотеатрі «Україна» відбувається показ фестивальної програми 2016 року «100 фільмів за 100 хвилин». 18 грудня, в останній із трьох днів показів (ще один — 16 грудня), оголосять переможця. Програма фестивалю цього року об'їхала 20 українських міст. Побували також у Болгарії (у Варні) та Польщі (у Познані). Голосування глядачів на сайті фестивалю триває до 17 грудня.

Гучний шерех

У Києві 16-18 грудня відбудеться фестиваль української есеїстики «Шерех». Він проходитиме вперше з метою підтримки Премії імені Юрія Шевельова, заснованої у 2013 році. Цією нагородою відзначають молодих авторів, котрі пишуть у жанрі есе.

«Шерех» — це і псевдонім, під яким друкувалися твори есеїста, інтелектуала й літературознавця Юрія Шевельова. За словами організаторів, «шерех» — це і звук від гортання сторінок, яких «чимало було вирвано з української історії».

У програмі фестивалю — читання, майстер-класи і «круглі столи» за участі письменників, літературознавців і видавців. Про свою участь заявили, зокрема, Любоко Дереш, Софія Андрухович, Андрій Боднар, Ірина Славинська, Дана Павличко. ■

■ ВІДДІЛ КАДРІВ

Нова роль

Черкаський драмтеатр очолив Петро Ластівка

Людмила НІКІТЕНКО

Віднедавна у Черкаського обласного драматичного театру імені Тараса Шевченка — новий директор Петро Ластівка. Конкурсна комісія при обласному управлінні культури вибрала його із трьох претендентів, серед яких був директор Кіровоградського театру Володимир Єфімов, директор Черкаського театру Володимир Осипов та начальник освітлювального цеху цього театру Микола Коваленко.

Петро Ластівка, колишній художній керівник Волинського драмтеатру, якому тамтешній трудовий колектив у березні цього року виказав недовіру, звинувативши його у брутальній поведінці та зневазі до колег, фінансових зловживаннях під час виплати премій та закупівлі реквізиту, були претензії і до репертуару театру. Після цього художній керівник і написав заяву на звільнення та реінкарнувався у Черкасах.

Час покаже, як буде господарювати Петро Ластівка у Черкасах. Адже тут — згорілий театр, який уже другий рік без даху і вікон. Тож його відбудова — не проста справа. Та й трудовому колективу — палець у рот не клади, бо свого часу він теж виказав недовіру своєму художньому керівнику Сергію Проскурні.

До речі, прокуратура Черкаської області направила до суду обвинувальний акт у кримінальному провадженні стосовно нещодавнього директора Черкаського драмтеатру Володимира Осипова, якого обвинувачують у вининенні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 367 (служба недбалість) ККУ, мовляв, він не вжив заходів із забезпечення працездатності системи внутрішнього пожежогазопостереження у театрі, що стало причиною поширення пожежі у липні минулого року. Сам Володимир Осипов такі звинувачення відкидає та обіцяє захищатися у судовому порядку. ■

■ СКАНДАЛ

Кому правда, кому — пропаганда

Викривлення репортажних подій документальної стрічки

Ірина КІРПА

Кілька тижнів тому студенти миколаївського вишу бойкотували показ фільму «Люди, які прийшли до влади», який, на їхню думку, неприкрито пропагував сепаратистів. Скандальні події розігралися у Національному університеті імені Сухомлинського під час демонстрації фільму «Люди, які прийшли до влади». З'ясувалося, що спочатку студентів запросили на лекцію про презумпцію правоти поліцейського; фільм у програмі заявлений не був. Як тільки розпочався показ кінострічки, із залу почулися вимоги припинити показ, проте молодих людей ніхто не став слухати. Тоді більше половини глядачів просто встали та мовчки вийшли з аудиторії. На думку студентів, документальний фільм про події на Донбасі неприховано рекламує ідеї «руського міра». Пізніше молоді люди звернулися до правоохоронних органів із проханням розібратися у питанні, хто та з якою метою намагається нав'язати їм чужі думки.

Кіно з присмаком провокації.

Чіі вуха стирчать?

«Українці щойно відзначили День гідності та свободи, тому було б набагато логічнішим показати студентам фільм про Майдан, проте, як студенти боролися за свої права та свободу, — вважає представник прес-центру університету імені Сухомлинського Юлія Почебут. — Своїм вчинком студенти нашого вузу довели свою національну свідомість. Однак необхідно з'ясувати, з якою метою було організовано цей кінопоказ. Адже цей фільм став справжнім провокатором для конфліктних ситуацій між самими студентами.

З'ясувалося, що ініціаторами показів кіно для студентів стали місцеві лідери партії «Опозиційний блок», а також активістка миколаївської громадської жіночої організації «Дана» Олена Кабашна. Жінка заявила, що, цитуємо: «Донині показ цього фільму спокійно пройшов, як у Миколаївській філії «Могилянської академії», так і у місцевому інституті культури». Олена Кабашна через соціальну мережу «Фейсбук» запросила всіх мешканців міста Миколаєва стежити за афішами, щоб не пропустити черговий показ фільму, який вже подивилися та оцінили тисячі українців.

Фільм «Люди, які прийшли до влади» є спільною роботою українського та польського режисерів Олексія Радинського та Томаша Рафа. На сайті Docudays UA

можна знайти рецензію, в якій він охарактеризований як кінострічка, яка простежила поступове занурення суспільства у війну. Цей документальний фільм зняли у березні-квітні 2014 року на Донбасі. На думку авторів кінострічки, їхня робота показує деградацію соціального протесту до збройного повстання, яке значною мірою підтримувалося прихованим іноземним вторгненням. Прем'єра фільму пройшла у березні 2016 року в рамках Міжнародного фестивалю документального кіно про права людини. Фільм отримав спеціальну нагороду за реалізм та безпосередність зображення подій, які відбуваються на сході України. Далі він неодноразово демонструвався в багатьох містах України на різних фестивалях.

Контрпропагандистська стрічка

Після фахівці Міністерства освіти та науки України ініціювали експертно-кадрову комісію із залученням керівного складу Миколаївського національного університету імені В. Сухомлинського. За словами ректора вузу Валерія Будака, тема дискусії зі студентами була змінена без відома керівництва вузу. Активісти громадського об'єднання «Дана» ініціювали лише презентацію програми «Презумпція правоти поліцейського», яку планували провести у рамках фестивалю документального кіно про

права людини Docudays UA 2016. Показ провокаційної кінострічки про військові дії на Донбасі став несподіванкою як для викладачів вишу, так і для самих студентів.

У прес-службі Міносвіти України відзначили, що студенти університету продемонстрували свою громадянську позицію та почуття патріотизму в той час, коли залишили за власним бажанням аудиторію. У такий спосіб молодь підкреслила, що демонстрація подібного фільму, особливо у День гідності та свободи, виглядає недоречною. Студенти миколаївського вишу та його керівництво всіляко сприяють органам СБУ у проведенні перевірки інциденту. Також, відпрацьовуються механізми запобігання поширенню будь-яких проявів антидержавної агітації серед студентів учбових закладів України на майбутнє.

Керівник громадської жіночої організації «Дана» Олена Кабашна дивується, кому спало на думку розкрутити, як вона висловилася, «посередній та нудний фільм» шляхом настільки скандальної реклами. Вона вважає: «Режисер повинен сказати «спасибі» тим, хто розкрутив цю тему, яка була не варта виведеного яйця».

У прес-релізі, який поширив Оргкомітет фестивалю Docudays UA, говорить про те, що Міжнародний фестиваль документального кіно про права людини політикою або агітацією ні-

коли не займався. На їхню думку, сепаратисти з Миколаєва просто вирішили використати їхнє ім'я на свою користь. Солідарний із такою думкою й один із режисерів кінострічки Олексій Радинський. Митець зазначив, що його фільм — суто контрпропагандистська кінострічка, де у хронологічному порядку розповідається про розвиток подій на Донбасі, які мали місце навесні 2014 року.

«Закиди про те, що фільм несе у собі сепаратизм та пропаганду «руського міра» я чую винятково від тих людей, які його не бачили, — відкоментував Олексій Радинський. — Коли ми знімали нашу кінострічку, то ставили собі за мету показати, яким чином пропаганда впливає на людей та змінює їхню свідомість. Ми дійсно включили до фільму кадри, де зображений анти-Майдан, який відбувався на Донеччині. Однак, на мою думку, не можна називати історичні події «проявом сепаратизму». Адже демонстрація подій, які мали місце у житті нашої країни, абсолютно не означає, що ці ідеї заохочуються. Саме завдяки своїй незаангажованості та щирості ми здобули перемогу на конкурсі Docu/Україна. Нашу роботу дуже високо оцінили всі без винятку члени журі».

Фахівці Національної спілки кінематографістів України у своїй офіційній заяві зазначили: «Документальний фільм «Люди, які прийшли до влади» — це стрічка-репортаж, у якій відсутні конкретні герої. Треба визнати, що вона дійсно дуже важка для сприйняття, бо показує світ, де будь-який здоровий глузд відсутній. Де зомбований натовп говорить завченими фразами з ефірів російського телебачення. Ця кінострічка змушує замислитися, також вона дає можливість глядачам побачити події на власні очі, зробити власні висновки, сформулювати оцінки та обговорити їх між собою».

Розглянути все, що відбулося

Тим часом співробітники СБУ міста Миколаєва відкрили кримінальне провадження на підставі групової заяви студентів Миколаївського національного університету імені Сухомлинського про те, що скандальний фільм про Донбас є відвертою провокацією. Група експертів СБУ проведе експертизу фільму «Люди, які прийшли до влади» на сепаратизм.

«Після допиту мене попросили підписати папір про нерозголошення подробиць цієї справи, — заявив депутат Миколаївської обласної ради Максим Невінчаній. — Раніше співробітники СБУ заявляли, що у фільмі немає нічого поганого. Про це ж твердили Docudays UA і сам режисер фільму. Однак, ймовірно, під тиском заяв студентів вишу та гучного скандалу навколо всієї цієї історії, працівники Української спецслужби вирішили більш серйозно розглянути все, що відбулося на перегляді цієї кінострічки». ■

Юрій СЖЕЦЬ

У вас викликає захоплення споглядання за польотом літака, інтригує момент, коли колеса ось-ось відірвуться від злітної смуги або доторкнуться до неї? А, перебуваючи в аеропорту, кортить зробити декілька знімків? Тоді, вочевидь, буде цікаво знати, що всі ці бажання і дії — це поширене у світі явище — і називають його авіаспоттінгом. Ентузіастів авіаційної фотографії називають споттерами.

«Підозрілі» люди з рюкзаками і фотоапаратами

Свій перший драматичний досвід, пов'язаний із фотографуванням літаків, я отримав у 6 років. Ми з мамою летіли з відпочинку з Бердянська. Батько зустрів нас у Києві у «Жулянах». І вирішив сфотографувати прибуття літака (Ан-24) з другого поверху старого терміналу. Пильна міліція одразу завадила його намірам, конфіскувавши фотоапарат і доправивши фотографа до відділку. Обійшлося, дозволили зустріти сім'ю. Потім ми гуртом пішли до невблаганних офіцерів, які погоджувалися повернути фотоапарат лише за однієї умови, засвітивши фотоплівку. Тоді у мене на очах, на жаль, була знищена унікальна плівка. Були втрачені кадри мого дитинства і світу 70-х років.

Мій батько непогано фотографував. А закон, що забороняв фотографувати в аеропортах, відмінили не так давно — у середині двотисячних.

Через декілька років потому, я часом включав до своїх веломандрівок місця за межами аеропортів неподалік злітних смуг, де можна, зручно розташувавшись, споглядати руління літаків, зльоти й посадки.

Одного разу (це був 2011 рік) я й не зчувся, як опинився в оточенні групи, на перший погляд, підозрілих людей: були вони з рюкзаками і фотоапаратами з довгими об'єктивами. Їхні розмови були сповнені незрозумілих термінів таких як «глісада», «260-й курс», «витримка 1/60», «флайтрадар». Спочатку хотілося триматися від них подалі, та цікавість взяла гору.

Із подальших розмов стало зрозуміло, що хлопці неабияк обізнані в різних типах літаків, в авіаційній галузі в цілому. Вони прибули до аеропорта спеціально для того, щоб фотографувати літаки. Назвалися споттерами. То виявляється, те, що я вже давно роблю в своє задоволення — поширене у світі явище, ще й має таку чудернацьку назву! Хтось просто розглядає літаки, хтось знімає відео, хтось записує номери літаків, або відслідковує через флайтрадар (сайт у мережі, який

ФОТООБ'ЄКТИВ

Три вогники на тлі місяця

Що таке «клювок» носом і які вони — «Рятунчик» та «Везунчик» — знають споттери

показує переміщення літаків у режимі реального часу).

Тоді я дізнався, що в інтернеті є кілька українських і світових ресурсів, де можна викласти результати свого авіаційного фотополування. Утім на цих сайтах може з'явитися не кожна фотографія, знімки проходять процедуру відбору модераторами, вимоги до їх якості жорстко регламентовані. Вони мають відповідати низці технічних і художніх вимог, мають бути змістовними. У випадку відмови надається аргументація, і поради — на що слід звернути увагу надалі, щоб уникати недоліків.

Із двадцятої спроби

Цікавіше стало «спотити» в колі однодумців, ділитися досвідом, публікувати знімки на тематичних ресурсах в інтернеті, отримувати коментарі, запрошення на офіційні заходи. Втім перше знайомство з контентом сайтів, куди мав намір відсилати свої знімки, дещо збентежило. Там траплялися справді унікальні світлинки — літак на тлі місяця, або на ешелоні на значній висоті, але зображення якісне і чітке — видно написи на борту. Зрозуміло, що такий рівень якості фотографій вимагає неабиякої майстерності і вартісної фотоапаратури, в мене ж немає ні того, ні іншого.

Та все ж наважившись відіслати декілька знімків, отримав аргументовану відмову. Спроби тривали. На щастя, якась, можливо, 20-та, виявилася дебютною. Це було зображення «Ейрбаса А-320» на тлі диспетчерської вежі в «Жулянах», яку на той час ще будували. Зазвичай специфіка даної фотозйомки така, що досягти бажаного результату, використовуючи фотоапарат-мільницю, або камеру мобільного телефону, доволі складно.

Зйомка відносно віддалених об'єктів, які до того ж швидко рухаються, залежність від погоди і умов освітлення ставить низку вимог до фотообладнання. Використовують дзеркальні камери з довгофокусними об'єктивами, які, звісно, коштують на порядок дорожче «фотомильниць». Споряджаючи на заходи спеціальний фоторюкзак, хотілося б захопити із собою дзеркальну камеру, акуму-

Організований споттінг. Точка зйомки — дах пожежної частини аеропорту «Бориспіль». Це унікальне фото включає в себе п'ять дванадцятку: дія відбувалася 12.12.12 р., на даху — 12 споттерів, що фотографують Ан-12. І мороз тоді був не менше -12 градусів.
Фото Давида ЧЕРКАСОВА.

Стихійний споттінг. Подію жартома називають «підзаборінг».
Фото Василя КОБИ.

ляторний блок, декілька запасних акумуляторів, короткофокусний об'єктив, довгофокусний об'єктив, відеокамеру, штатив, фотоспалах, бажано б ще ширококутовий об'єктив... Слід констатувати, що вживаний автомобіль, часом, можна купити дешевше, ніж усе прераховане фотообладнання.

«Жуляни» і «Бориспіль» запрошують

Наразі позаду вже чимало відвіданих заходів, які спеціально для споттерів влаштовують аеропорти, різні підприємства авіаційної галузі. Великою інтригою було побувати на диспетчерській вежі у «Жулянах» і «Борисполі», відвідати різні типи літаків, поспілкуватися з екіпажем, побачити

роботу пілотів, техніків, побувати безпосередньо на злітних смугах, у вантажних відсіках та кабінах найбільших літаків у світі, побачити із середини, як влаштована робота аеропортів.

Нещодавно відбув-

ся також доволі незвичний захід — перший мілітарний споттінг, організований військовими та адміністрацією сайту SpottersAero. Брану перед декількома десятками споттерів відчинила 15 бригада транспортної авіації, розташована у військовому секторі міжнародного аеропорту «Бориспіль». Не надто часто фотографів допускають в режимні зони навіть цивільних аеропортів. Тому великою інтригою було потрапити на подібний аеродромний майданчик. Військові надали доступ до літаків і гелікоптерів транспортної авіації, зокрема до відновлених на кошти волонтерів літаків Ан-26 «Везунчик» і Ан-26 «Рятунчик», також піднялися на борт літаків Ан-26, Ан-30, Ту-134, гелікоптерів Мі-8. Військові показали технічно-експлуатаційну частину, де виконуються ремонти і технічне обслуговування повітряних суден. За підсумками заходу було проведено брифінг, який провела прес-офіцер бригади Марина Добровольська.

Часом маєш удачу потрапити на обліт нового літака чи після ремонту, коли пілоти, тестуючи літак, виконують низку запланованих дій, приміром «клювок» носом, а спостерігаючи прохід на ПМВ («предельно малой вы-

ДОСВІД ІНШИХ

В Україні всебічно сприяють споттерам на офіційних заходах, але такого як є у світовій практиці, коли для любителів авіаційної фотографії облаштовують майданчики у зручних місцях для зйомки навколо аеропортів, збудовують спеціальні трибуни, заздалегідь анонсують прибуття незвичайних літаків, в Україні практично немає.

Нещодавно в австралійському місті Перт на приліт найбільшого в світі транспортного літака АН-225 «Мрія» зібралось подивитися близько 15 000 людей. Звісно, місцева влада постаралася, щоб прийняти таку кількість відвідувачів. Аналогічно зустрічі цікавих літаків організовують у великих містах Європи і світу.

У нас же точки зйомки навколо аеропортів — це завжди розвідані і власноруч облаштовані місця самими споттерами. Точками зйомки можуть слугувати гірки землі від закинутого будівництва або декілька піддонів складених один на один.

Незважаючи на те, що ніякий закон наразі не забороняє фотографувати, часом із пересторогою до фотографів ставиться САБ (служба авіаційної безпеки). Декілька років тому наряд тоді ще міліції доволі наполегливо розпитував мене, з якою метою фотографую літаки. І подібних історій чимало.

соте») — хочеться зірвати капелюха у захваті перед майстерністю пілотів. Такі приємні бонуси надають заняття авіаційною фотографією.

Зі сторони таке життя може видатися дещо дивним та суетним. Адже коли ти дізнаєшся, що десь на віддаленому аеродромі має приземлитися якийсь рідкісний літак, одразу починаєш думати, як скоригувати власні плани, яку важливу причину придумати, щоб відпроситися з роботи. Інколи цікавого виліт доводиться чекати тривалий час у несприятливих погодних умовах.

Якось спостерігали: пізно вночі буксировали з аеродромів списані літаки в Музей авіації. Літак у нічному середмісті, який рухається по автомагістралях за правилами дорожнього руху! Якщо щось подібне передбачається, ти вже розумієш, що не матимеш нічного відпочинку, і думаєш, де б зайняти зручну позицію для вдалого фотографування. А на годиннику — друга ночі... ■

ПРЯМА МОВА

Марина Добровольська, прес-офіцер 15-ї бригади транспортної авіації:

Споттери з нами співпрацюють давно, найкращі світлинки наших літаків зроблено саме ними. Тому ми вважаємо, що логічно запросити саме їх, зробити невеличку екскурсію, продемонструвати наш потенціал, показати те, що ми відкриті до співпраці, адже Збройні сили зараз декларують інформаційну відкритість, для всіх, і насамперед ось такі прес-тури, споттінг-тури є методом залучення уваги суспільства до проблем Збройних сил, і до авіації зокрема.

Igor Lesiv, головний редактор порталу Spotters.aero: «Плейн споттінг у будь-якій країні спочатку розвивався складно, не винятком була й Україна. Споттерів трохи побоювалися й дивилися на них із пересторогою в цивільних аеропортах, що вже й казати про військові. Та життя не стоїть на місці, і для споттерів почали відкривати ворота, розуміючи вигідність співпраці. Ось настала черга військових, зокрема авіації Повітряних сил. Коли наші військові зрозуміли, що пропаганда армії — річ потрібна, то споттери в цій справі виявилися помічниками. Піонерами співпраці стала 15-та бригада транспортної авіації Повітряних сил, співробітництво між нею і споттерами продовжується вже декілька років, і ось у листопаді відбувся перший споттінг із дозволу командуючого Повітряними силами. Spotters.aero впевнений, що це лише початок, далі буде».

Річард Макларен
канадський юрист, незалежний експерт
Всесвітньої антидопінгової агенції

«Безліч людей було ошукано — спортсменів та їхніх фанів просто обманули. І я не думаю, що речі, котрі відбуваються в Росії, мають місце по всьому світу».

Григорій ХАТА

Перебуваючи в ролі чемпіона, володіючи правом сильного, Володимир Кличко міг на власний розсуд обирати де, коли і з ким проводити свої чергові бої. Але без чемпіонських поясів, які за один осінній вечір у 2015 році у нього забрав Тайсон Ф'юрі, Кличко-молодший перетворився на «бідного родича», змушено-го випрошувати новоспечених чемпіонів провести з ним бій. Загалом, після свого падіння з трону Володимир досі не провів жодного поєдинку. Останній рік він жив надією про бій-реванш із Ф'юрі, проте хитрий лис, а, точніше — Циганський король — довго годував обіцянками українця про повторну зустріч, а потім — під тиском допінгового скандалу з кокаїном — узяв відпочинок, аби, так би мовити, підлікувати наслідки чемпіонської хвороби — депресію та наркотичну залежність. «Усі ці ледарі отримали чемпіонські пояси завдяки одній людині — Циганському королю», — у звичній для себе зверхній манері Ф'юрі написав повідомлення у «Твіттері».

Нагадаємо, що наприкінці листопада минулого року від Кличка до Ф'юрі перейшли пояси трьох відомих боксерських організацій — WBA, WBO та IBF. Від останнього з них — як найменш цінного — британець позбавився майже одразу, відмовившись від обов'язкового його захисту. З двома іншими трофеями Тайсон ще довго водив за ніс екс-чемпіона, доки скандал із кокаїном не змусив його зійти з боксерської арени. Не виключено, що в майбутньому він ще повернеться на боксерський ринг, але поки, викладаючи в інтернет-мережу світлини з відпочинку, Ф'юрі насолоджується солодким життям, не забуваючи при цьому критикувати брудний світ професійного боксу, котрий, власне, приніс йому мільйонні статки.

Щодо Володимира Кличка, то, щойно дізнавшись про некондиційний стан свого кривдника й неможливість проведення з ним реваншу, його команда миттю переорієнтувалася на іншого чемпіона, котрий заволодів поясом IBF, — Ентоні Джошуа.

Цей молодий хлопча з Великої Британії, до слова, на 13 років молодший за українського боксера, як і Ф'юрі, володіє на профі-ринзі титулом непереможного. Водночас він, на відміну від свого співвітчизника, враженого зірковою хворобою, справляє враження серйозної й розважливої людини.

Знайти спільну мову з його оточенням менеджерам Кличка виявилось не складно і в доволі короткі терміни обидві сторони домовилися про чем-

■ БОКС

Легенда і молодість

У квітні наступного року на славнозвісному стадіоні «Уемблі» Володимир Кличко спробує повернутися на чемпіонську орбіту

Після невдалого побачення з Ф'юрі Володимир Кличко спробує реабілітуватися в поєдинку з іншим британцем — також непереможним Ентоні Джошуа.

Фото з сайту unian.net.

піонську зустріч, котра 29 квітня 2017 року пройде на стадіоні «Уемблі» в Лондоні.

І офіційний анонс відбувся просто в ринзі — одразу після того, як Джошуа днями захистив звання чемпіона світу за версією IBF, перемігши у трьох раундах технічним

нокаутом Еріка Моліну з США.

«Цей бій проти легенди боксу стане найбільшим у моїй професійній кар'єрі», — проявивши повагу до майбутнього опонента, заявив 27-річний британець.

Кличко ж назвав Джошуа найкращим пред-

ставником молодого боксерського покоління. «Молодість проти досвіду — я готовий до такого виклику», — під таким лозунгом, за словами українського бійця, пройде його 69-й бій на профі-ринзі.

Зауважимо, що на час поєдинку Володимир

■ ВИЗНАННЯ

На своєму щорічному з'їзді Всесвітня боксерська рада (WBC) назвала українського боксера Віталія Кличка «Вічним» чемпіоном світу в су-перважкій вазі. До цього моменту — відтоді як на переможній ноті Кличко-старший завершив професійну боксерську кар'єру — він мав звання почесного чемпіона світу WBC.

Кличку буде вже 41 рік, а пауза між боями сягне 17 місяців. Інший добре знайомий нашому співвітчизнику британський боксер Девід Хей в інтерв'ю «Дейлі Експрес» заявив: «Подібні обставини — не найкращі передумови для чемпіонського бою з молодим суперником. Кличко вважає, що, коли йому буде потрібно, він натисне на педаль акселератора й переможе. Але в його танку не так уже й багато пального». Не погодитися з Хеем, і справді, складно. Утім у Кличка-молодшого буде прекрасна нагода підтвердити, що після втрати поясів у нього залишилося не тільки гучне ім'я. ■

Григорій ХАТА

■ ОЛІМПІЗМ

Вивів на чисту воду

Незалежний експерт ВАДА доповнив свою попередню доповідь безпрецедентними фактами допінгового шахрайства в російському спорті

Нещодавно доповідь голови незалежної комісії Всесвітнього антидопінгового агентства Річарда Макларена у вигляді стенограми в режимі «он-лайн» транслювали практично всі провідні інформаційні служби світу. Практично кожної хвилини з вуст поважного канадського професора лунала нова гучна заява, анонсувався свіжий викривальний факт безпрецедентної за своїми масштабами системи допінгового шахрайства, котре в період 2011-2015 років здійснювала Росія на державному рівні.

Після оприлюднення Маклареном першої частини свого допінгового розслідування щодо РФ від участі в Олімпіаді-2016 відсторонили в повному складі збірні Росії з легкої та важкої атлетики, а також заборонили змагатися в Ріо всій російській паралімпійській збірній. Наслідком почутого в другій серії викривальної історії Макларена взагалі може стати повна обструкція російського спорту, в якому, за словами канадського слідчого, за останні роки більше 1000 спортсменів пройшли через конвеєр державної допінгової машини. Переважно мова про різного роду маніпуляції з позитивними допінг-пробами, котрі дозволяли приховувати вживання атлетами заборонених фармакологічних речовин.

«Це далеко не всі дані, лише

вершина айсберга, оскільки ми маємо доступ лише до невеликої частини інформації. Проте точно відомо, спортсмени діяли не самі. Це була організована система», — заявив Макларен. Із конкретики, котра проливає світло на розміри спортивного шахрайства, він навів дані, що стосувалися лондонської Олімпіади-2012, де 15 із 78 російських медалістів викрили у вживанні допінгу. До речі, у десяти з них нагороди вже відібрали.

Вочевидь незабаром доведеться повертати медалі й російським олімпійцям, котрі піднімалися на п'єдестал у Сочі, де вони, нагадаємо, виграли медальний залізк домашніх «білих» Ігор у 2014 році. У своїй новій доповіді, котра містить ся на 144 аркушах, Макларен свідчить, що після перевірки 44 проб медалістів Сочі 12 пробірок мали сліди пошкодження на внутрішній стороні. Незалежний експерт наголошує, що для маніпуляції з допінг-тестами використовувалися сіль

Після оприлюднення нової порції фактів щодо системного застосування допінгу в російському спорті латвійські «зимовики» відмовилися їхати до Сочі на чемпіонат світу з бобслею та скелетону.

Фото olympic.org.

та кава, тоді як в аналізах двох хокеїсток збірної Росії виявили сліди чоловічої ДНК.

Найбільш волючю для росіян стала інформація про те, що під підозрою опинилася «чистота» допінг-тестів їх-

ніх двох дворазових чемпіонів сочинських Ігор. Якщо так, то після їхньої невідвортної дискваліфікації кількість золотого металу, що залишиться в активі російської олімпійської команди, буде недостатньою,

аби залишитися на вершині загального протоколу Ігор у Сочі. До вивчення абсолютно всіх деталей справи Макларен, як і годиться, не розголошує імена підозрюваних у порушенні чесної гри російських спортсменів. «Усі дані будуть передані Міжнародним федераціям», — каже канадський юрист. Натомість офіційна Москва цей факт сприймає як бездоказову брехню, позбавлену фактів, називаючи при цьому Всесвітню антидопінгову агенцію «інструментом» світової політики, котрий використовується проти Росії.

Водночас цивілізований світ швидко відреагував на безпрецедентну поведінку Росії на спортивній арені. Приміром, Міжнародна федерація бобслею і скелетону у вівторок прийняла рішення не проводити в Сочі чемпіонат світу-2017. Перед цим збірна Латвії зі скелетону, бобслеїсти Південної Кореї та австрійська команда з бобслею та скелетону оголосили про свій бойкот сочинської планетарної першості. Чергова порція допінгового компромату, в якому, до слова, фігурують і російські футболісти, змусила світ знову говорити про недоречність проведення в Росії в 2018 році чемпіонату світу з футболу. Зрештою, як заявив Макларен, висновки в цій справі мають робити інші інстанції, його ж справою було проведення незалежного розслідування. ■

ПРЯМА МОВА

Різатдінова: У спорті я зробила максимум, далі — докторська, книжка та сім'я

Провідна українська гімнастка — про змагання і особисте життя

Тамара КУДРЯВЧЕНКО

У свої 23 роки гімнастка Ганна Різатдінова здійснила мрію всього життя — виборола медаль на Олімпійських іграх у Ріо-де-Жанейро.

17 років у спорті, останні 4 — украї важкий олімпійський цикл, упродовж якого Аня присвятила всю себе лише спорту. «Мені взагалі нічого не потрібно було. У мене була мета. Я прокидалася, наче зомбі, і засинала з єдиною думкою — підняти прапор. Я для цього робила все. Я жила Ріо, це була мета № 1». Тепер дівчина насолоджується менш інтенсивним графіком тренувань, із задоволенням знімається для журналів, ласує заброньованими раніше смаколиками та роздумує над своєю подальшою кар'єрою. В інтерв'ю ТаблоID Різатдінова розказала про плани написати докторську дисертацію, книжку та згадала кілька цікавих випадків зі свого спортивного життя.

Понад три місяці минуло відтоді, як ви вибороли «бронзу» на Олімпіаді в Ріо. Що для вас змінилося за цей час? Життя до олімпійських ігор і після — в чому різниця?

— Я собі дала установку — якщо я виграю медаль на Олімпіаді, моє життя кардинально зміниться на краще. Мене почнуть впізнавати на вулиці, всюди запрошують, вважати героєм у своїй країні, і так воно й сталося.

Так, мені довелося попідніти у залі багато часу — 17 років я у спорті. Треба було багато чим жертвувати, багато від чого відмовлятися, плакати, страждати, зате зараз, останні два місяці, я майже в казці.

Вас не обтяжує ця слава? Вас хочуть всюди — зйомки, інтерв'ю...

— Ні, не обтяжує. Головне — пам'ятати шлях із самого початку, як складно ти піднімався на цю найвищу сходинку, не забувати тих людей, які були поруч у найскладніший момент, і залишатися у будь-якому випадку людиною. Уникати зіркової хвороби.

Яким чином ви підтримували оцю внутрішню мотивацію, щоб не опустити руки, не здатися на шляху до медалі?

— У мене завжди було багато цілей. Спочатку я хотіла потрапити до збірної. Потім я хотіла стати першим номером, потім — першим номером на світовому рівні. Тобто я звикла постійно ставити собі цілі і досягати їх. Це дуже цікаво. Потім я завоювала всі можливі нагороди, і не вистачало лише олімпійської медалі. Я переконала себе, що якщо в мене буде медаль, усе подальше життя я проживу в щасті й задоволенні.

Руки часто опускалися з різних причин, зокрема через несправедливе суддівство, бо в нас дуже суб'єктивний вид спорту, і, зазвичай, перші два місця дуже прогнозовані. Тобто перші два місця — це російські гімнастки. А за третє місце змагаються 5-7 людей як мінімум.

Тобто шансів перемогти росіянок нема?

— Шанси є, і мені навіть вдавалося ставати на перше місце п'єдесталу. Але це нереально складно, і ти розумієш, що в тебе немає права на помилку. Ти постійно, як робот, маєш виходити і робити свої вправи чисто. Тобто якщо росіянки можуть зробити помилку і будуть якщо не першими, то другими, то якщо я поми-

люсь, про п'єдестал і мріяти вже не зможу.

Бувало і таке, що ти просто перенаситився гімнастикою і не можеш бачити цей зал. Я не можу працювати без натхнення, я звикла, щоб у мене завжди був азарт, емоція. У нашому виді спорту поіншому ніяк. І коли в мене зникає цей азарт, мені стає дуже складно. Треба десь себе поповнювати, шукати натхнення.

Де?

— Скажу банальну річ — я їду до Лаври. Я можу просто сидіти там на лавочці, і мені просто добре. Я можу годину там сидіти. Отримує там якесь заспокоєння, з'являється душевна гармонія, і я повертаюся спокійно до залу і починаю працювати.

Зараз, коли ви — справжня зірка, залицьників стало більше? Чи роблять пропозиції, красиві жести?

— Прихильників завжди вистачало, скажу чесно. У нас такий вид спорту, де постійна увага чоловіків. Завжди якісь коментарі, есемески, навіть посилки мені надсилали. На день народження якийсь чоловік із Західної України, якого я навіть не знаю, прислав мені мотивуючі книжки перед Олімпіадою. На машині мені щось пишуть, записки залишають. Мене це не лякає, навпаки, приємно.

Зараз ваше серце вільне?

— Так, поки так.

Вам близькі сімейні цінності? Мрієте про весілля, дітей?

— Так, звичайно. Спорт — це чудово, і те, що я знайшла себе в такому ранньому віці. Але, звісно, я мрію про сім'ю, як будь-яка дівчина. Я обов'язково хочу віддати своїх дітей у спорт і максимально передати їм досвід, тому що я це все пройшла вже. Звісно, не насильно, а якщо вони захочуть. Я би хотіла сидіти на трибуні і пишати своїми дітьми.

А якщо б усе-таки не вийшло отримати медаль, тоді що?

— Я б дуже складно це переживала. Я б, мабуть, зараз не сиділа би з такою посмішкою на обличчі. Я навіть не уявляю, яке б це було розчарування. Я б пішла тоді на наступну Олімпіаду. Піти зі спорту без олімпійської медалі? Я не уявляю, як мені повернутися додому без медалі, як із цим жити...

Тобто на наступні Олімпійські ігри ви вже не збираєтесь?

— Поки не знаю, поки думаю. Просто чотири роки — це достатньо голосна та свідомо заява. Це рішення треба прийняти, добре об-

Ганна Різатдінова.
Фото Дмитра ЛАРИНА.

думавши. Тому що знову закриватися на чотири роки і жити однією гімнастикою... Не знаю... Поки на рік я точно залишаюся, а потім буде видно.

До якого віку в художній гімнастиці варто залишатися?

— Насправді, все залежить від бажання. У нас є такий приклад — іспанська гімнастка Кароліна Родрігес, вона виступає у свої 30 років. Вона — приклад для багатьох. Так, як вона «підриває» трибуни, не «підриває» жодна гімнастка. Тому що доросла робота на майданчику — це унікально, неповторно, це для мене справжня художня гімнастика.

У середньому — це 22 роки. Бо дуже складно. Ганна Безсонова витримала до 25, і всі вважали її героєм, ветераном. Одиниці йдуть на два олімпійські цикли, а на три — це вже вважається героїзмом.

Чим ви займаєтесь після завершення спортивної кар'єри? Я знаю, що ви начебто вирішили написати докторську?

— Я багато читала, що у спортсменів, особливо після перемоги на Олімпійських іграх, після того як вони досягають мети, настає спустошення. Тобто медаль уже в руках, і що тепер далі? Я відчула це на собі. І ця думка лякає. Але тут головне не розгубитися і не зупинитися. Зрозуміти, що ти хочеш робити.

Тому я вирішила поєднати спорт із навчанням і вступила до аспірантури Інституту фізкультури. Я його закінчила два роки тому. Зараз мені запропонували написати докторську дисертацію на тему поворотів. Цього треба присвятити три роки, але мені дуже цікаво. Знову ж таки, а що мені знає краще за інших, а для багатьох — це проблема у гімнастиці. Тому це такий посібник для тренерів та спортсменів, який допоможе в майбутньому багатьом.

Також я дуже сильно хочу написати книгу. Щоб надихнути наше молоде покоління, мотивувати їх. Тому що зараз у дітей не вистачає оцих палаючих очей у залі. Цього божевільного бажання.

Я хочу розказати дітям на власному прикладі про те, що вони отримують, якщо віддадуть 15-17 років тренуванням. Про те, як спочатку мене навіть у збірну не брали. Потім в індивідуальну програму не хотіли брати, тому що параметрів не вистачало... Такий довгий шлях у мене був, я постійно доводила всім. Врепті усім усе довела.

А хто у вас повірив усе-таки? Хто взяв у збірну?

— Альбіна Миколаївна Дерюгіна запросила. Вона завжди вирізняла мене за мою працьовитість. У спорті є працьовиті діти, у яких, можливо, у природних даних чогось не вистачає, а є діти, які мають чудові природні дані, але не мають наполегливості чи характеру. У мене бракувало природ-

них даних, але я дуже хотіла.

Хто для вас найбільший авторитет? Чия думка та похвала для вас найголовніші?

— У першу чергу, це, звичайно, батьки. Мама — старший тренер із художньої гімнастики в Криму. Вона завжди мені скаже чесно — погано чи добре я виступила. І, звісно ж, тато. Щоправда, я для нього завжди найкраща, але його підтримка для мене дуже важлива.

Із самого дитинства для мене кумир — Аня Безсонова. Вона для мене — королева у спорті. І коли я приїхала в Київ, дуже раділа, що встигла ще з нею потренуватися. Я хотіла запозичити в неї абсолютно все. Навіть перед Олімпіадою в Ріо я з нею бачилася, просила поради, адже вона все це пройшла.

Я знаю, що Іріша Блохіна теж зіграла важливу роль у вашій підготовці до Ріо...

— Іріша — це людина, яка з'явилася у моєму житті унікальним чином. Я саме хотіла закінчувати гімнастику після моєї першої Олімпіади в Лондоні. У мене був 10-й результат — не погано і не добре. Можливо, когось і влаштує, але ж я хотіла завжди бути на п'єдесталі. Порадилася з мамою і вирішила закінчувати. Думала, може, я не на своєму місці.

І саме тоді Іріша повернулася з Америки і прийшла у збірну. У нас із нею з'явилося стовідсоткове порозуміння. У спорті це дуже важливо. Коли ти їдеш на другу Олімпіаду, тобі вже потрібен не стільки тренер, скільки наставник і друг, який тебе підтримає у будь-якій ситуації. Іріша стала для мене усім. Тому ці 4 роки були для мене легші, ніж могли б бути. Мені дуже пощастило.

Цікаво, як відбувається спілкування спортсменів за лаштунками. З тими самими росіянками у Ріо. Чи відчувалася конкуренція, ворожість?

— Узагалі так, на Олімпіаді трішки було. Коли ми зайшли в зал — ніхто не посміхався, привіталися, але без зайвих емоцій. Кожен був у собі, у своїй справі. Лише коли вже ми чекали нагородження, всі розслабилися, привітали одне одного, навіть із росіянками почали спілкуватися. А до цього відчувалася напруга.

А можете пригадати якісь казуси у своїй кар'єрі?

— Таких випадків було дуже багато. Наприклад, у Ріо, коли пішов розіграш медалей, я дуже довго чекала на свій вихід. Тому що переді мною виходила білоруска, і їй поставили, як вона вважала, низьку оцінку, і вони подали протест. Через це мені довелося чекати хвилин 15. А це якраз був мій перший вихід. Очікування — це найжахливіше. Я боялася, що перерогою, і нічого не вийде. Це мені трішки завадило.

Ще в мене був дуже цікавий випадок перед Олімпіадою у Лондоні. Я не заробила ліцензію з першого разу. Треба було потрапити у шістнадцятку, а я не потрапила. Тому що я вийшла зі стрічкою, яку я неправильно скрутила. Я взагалі вважала, що це був містичний знак долі. Коли я вийшла і почала розкладати стрічку, я побачила, що на ній якимсь магічним чином утворилося 5 чи 7 вузлів. Стрічка має бути рівною. А в мене вузли. Я стояла розмотувала її хвилин 10-15. Мені за це зняли бали. І через це я не потрапила у шістнадцятку. Навіть зараз, коли я дивлюся це відео — відчуваю шок. Тобто я єдина гімнастка у світі, яка вийшла з вузлами на майданчик.

Зате потім я поїхала на передолімпійський тиждень, де розігравали ще 5 ліцензій, і взяла іменну ліцензію. Крім мене, вже ніхто від України поїхати не міг. ■

СПОСІБ ЖИТТЯ

■ Ви забобонні?

— Ні, я скоріше віруюча. Православна. За свою спортивну кар'єру я зрозуміла, що оці великі розчарування та невдачі — це лише попередження перемог та проблисків.

■ Вам подобається вести світське життя, брати участь у фотозйомках?

— Звісно, ті емоції, які я відчуваю на килимі та на п'єдесталі — не порівняти ні з чим, але мені дуже подобаються фотосесії. Я в захваті від красивих фотозйомок зі смаком. Зараз маю на це більше часу, мене часто запрошують. Намагаюся поєднувати. Мені подобаються нові образи. Я би хотіла, щоб їх було більше.

■ У вас є стиліст чи модний порадижник, чи ви самостійно обираєте, що носити і в чому ходити на заході?

— Усе сама. Відбори і сукні я любила завжди. Але я не могла це вдягати часто. Переважно це все одно був спортивний одяг, кросівки. А зараз є час і можливість показати свої вбрання, зібрані за всі ці роки.

■ Салони краси відвідуєте?

— Так, звісно, як без цього? Все, що стосується обличчя, волосся. Треба за собою доглядати. Я вважаю, це необхідно кожній дівчині. Обожнюю всілякі процедури для тіла, особливо обгортання шоколадом. Моя мрія — щоб нам у збірній організували хоча б кожної неділі відвідування СПА-центра.

■ Стосовно вашої дієти — що зараз вже можете собі дозволити, чого не могли під час підготовки до Олімпіади?

— Звичайно, зараз я можу багато собі дозволити. Життя одне, тому треба прожити його на повну. Усе, від чого я відмовлялася до Олімпіади, зараз я надолужую. Можу спокійно з'їсти пасту, піцу і не хвилюватимусь. Але я все одно стежу за своїм зовнішнім виглядом, бо мене дратують навіть зайві півкіло. Навіть на відпочинку у Дубаї я їздила з вагами. Перше, що я кладу у валізу — це ваги.

■ Не можна не запитати про Крим. Що він для вас зараз? Адаже там ваші батьки, друзі...

— Крим для мене завжди сонячний. Із Кримом у мене пов'язані найприємніші спогади. До того ж кримчани були моєю підтримкою номер один. Вони всі вболівали за мене на Олімпіаді в Ріо, і це було так приємно. Незважаючи на те, що це анексована територія, але всі підтримували Україну. І я була там після Олімпіади, у батьків. Все одно емоції найприємніші, незважаючи на нюанси. Бо люди не змінилися, так само люблять Україну.

А політику ми намагалися взагалі не обговорювати. Є багато тем для розмов і спілкування, тому ми уникали політичні теми.

■ Про що ви мрієте тепер, коли ваша головна мрія вже здійснена?

— Я ще не встигла поставити собі нові цілі. Зараз я просто насолоджуюся життям, пізнаю його з іншого ракурсу, з нового боку.

Наступний крок — це, напевно, родина. У спорті я зробила максимум. Це саме те, чого я хотіла. Я завжди хотіла залишити після себе слід, відбиток, занести своє ім'я в історію. В історію спорту я занесла, але хочу продовжувати це робити з допомогою книги, спілкування з юним поколінням. Я не знаю, чи буде це тренерська кар'єра, але хочу передавати свій досвід. ■

БЕБІ-БУМ

Королівський подарунок під ялинку

Катя Бужинська та Димитер Стойчев під Новий рік чекають на двійню

Аліса КВАЧ

Кажуть, діти — дарунок Божий. Відома українська співачка Катя Бужинська колись зізнавалася, що давно мріяла про велику родину і не проти мати двійню. А мрії, як відомо, мають здатність збуватися. І от, не встиг український бомонд обговорити два роки тому новину про те, що співачка вийшла заміж за болгарського бізнесмена Димитра Стойчева, як пішли чутки, що вона готується вдруге стати мамою. І, як повідомив журнал Viva, чутки небезпідставні: під Новий рік Катя і Димитер очікують «королівську двійню» — хлопчика і дівчинку.

Ця новина застала Бужинську в розпал її гастролей — щойно завершився європейський благодійний тур «Українці в Європі» та масштабний міжнародний соціальний проект «Діти за мир в усьому світі», і вона вже почала планувати гастрольний тур Америкою. Втім, як бути далі, питання навіть не стояло. «Гастроли в мене це будуть, і не тільки в Америці. Але поки що я хочу присвятити себе дітям, особливо в перші місяці після народження», — зізналася вона.

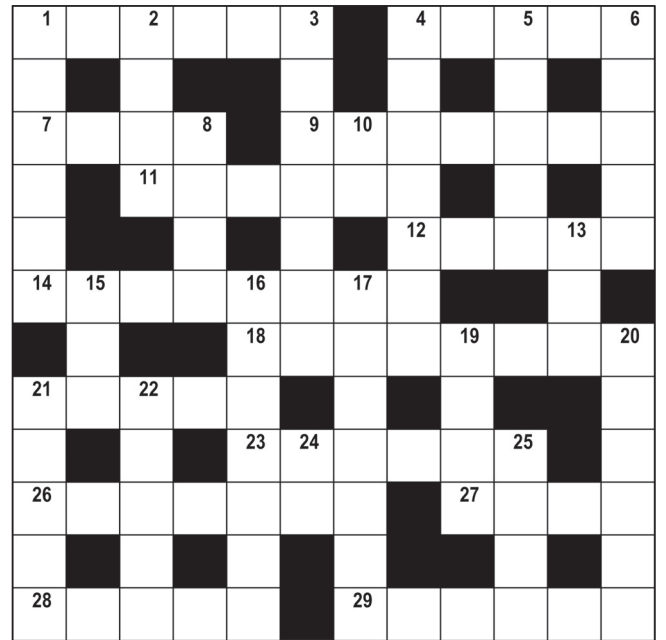
До речі, крім концертної діяльності, Катя Бужинська є президентом благодійного фонду «Відродження Прикарпаття», а останні два роки як волонтер активно займалася соціальними проектами з допомоги дітям учасників АТО, внутрішнім переселенцям, дітям-сиротам, організації їхнього оздоровлення та відпочинку за кордоном. На її рахунок також — більше 200 благодійних концертів, кошти від яких ішли на лікування хворих дітей. Але тепер сцена має зачекати.

Не менше від Каті появу малечі чекає і її дев'ятирічна донька Оленка від попереднього громадянського шлюбу з пластичним хірургом Володимиром Ростуновим. Через завантажений графік співачки дівчинка більшість часу жила зі своєю бабусею, Катариною мамою. Тепер же вона сподівається, що мама не буде так часто їздити і в неї знайдеться більше часу і для неї. Бо якою б знаменитою не була жінка, а для дитини вона на самперед мама.

До речі, цього року «королівську двійню» народила і зірка студії «95 квартал» Олена Кравець. А відома українська поетка Олеся Венгриневич має двох чудових синів. Тенденція? ■

Катя Бужинська.

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №156

По горизонталі: 1. Єврейський ритуальний підсвічник. 4. Спортивне змагання, у якому беруть участь команди з одного міста. 7. Біблійний герой, який подорожував у череві кита. 9. Давньогрецький полководець, один з учасників Маратонської битви. 11. Річка на Чернігівщині, оспівана в поемі Бориса Олійника. 12. Садова ягода, що росте на колючих кущах. 14. Весняна квітка. 18. «Йшла до нього, зачарована струною. Заблукала та мелодія в гаю. В гай зелений журавлиною весною я понесла своє серце...» (Юрій Рибчинський). 21. Аристократична гра, суть якої полягає в майстерності загання ключкою м'яча у лунку. 23. Ім'я узбецького середньовічного поета і мислителя. 26. Місце на дорозі, позначене «зеброю». 27. Титул представника темних сил із саги «Зоряні війни», який масово почав з'являтися в українських виборчих бюлетенях. 28. Мотузка із зашморгом на кінці. 29. Крива турецька шаблюка.

6. Житель Індії. 8. Озеро, на берегах якого Тарас Шевченко відбував заслання. 10. Британський співак та гітарист, автор композиції «Дорога до пекла». 13. Ім'я голлівудського актора, зірки фільму «Люди в чорному». 15. Місто мрії Остапа Бендера. 16. Третє за розміром місто Ірану, колишня столиця Персії. 17. Екзотична квітка. 19. Шерстяне покривало з торочками. 20. Півострів у Центральній Америці, що відокремлює Мексиканську затоку від Карибського моря. 21. «А я жіночка нівроку, кучерява гладка, висока чорноброва, звати мене...» (народна пісня). 22. Українська співачка, яка вийшла заміж за турка. 24. Відомий кіноактор і режисер, майстер кунг-фу. 25. Військовий чи службовий чин.

Кросворд №155 від 14 грудня

По вертикалі: 1. Макіяж на обличчі. 2. Французький футбольний клуб. 3. Одна з основних поз у класичному балеті, який в народі помилково називають «ластівкою». 4. Дрібне тремтіння тіла від холоду, страху чи лихоманки. 5. Прізвище, під яким Софія Ротару значиться в титрах музичного фільму «Чер-

ша вирішив на час «попуститися» Сарою. Але в паспортному столі запідозрили підробку і як аргумент запропонували нареченим лягти в ліжку. Мойша дав згоду, але сам для контролю ліг під ліжко і шепоче:

— Абраме, ти тільки роби вигляд.

— Ні, Мойшо, вдруге я не буду владу обмановати!

В Одесі відкрився новий магазин лікарських препаратів «Shop ви мені всі так були здорові», а також магазин при похоронному бюро «Shop ти здох».

ОТАКО!

Поверніть Обаму

Китайський двійник американського президента побоюється втратити роботу

Ната НЕТУДИХАТА

От хто найбільше постраждав від перемоги Дональда Трампа на виборах в Америці, так це

30-річний китаєць Сяо Цзиго. Чотири роки тому цей охоронець заводу, який у вільний час розважав друзів пародіями на відомих людей, прокинувся знаменитим на

всю країну після того, як вирішив узяти участь у китайській версії шоу талантів і спародіював американського президента Барака Обаму. Схожість була такою разючою, що його почали постійно запрошувати на телебачення і навіть запропонували знятися в кіно. Правда — в комедії, і в ролі... бандита, який просто стоїть і «по-обамівськи» хмуриє брови.

Утім від корпоративів у Сяо Цзиго відбою не було. Чоловік навіть зробив кілька пластичних операцій, щоб ще більше бути схожим на свого двійника. Щоправда, англійську він так і не опанував, тому на сцені говорив суміш-

ню англійських слів і вигаданого ним діалекту. Зате всім розказував, що в нього з Баракком Обамою — одна група крові, а день народження різниться усього на один день.

І ось в один момент усе це може зникнути, коли в Білому домі з'явиться новий господар. І все ж Сяо Цзиго вдячний попереднику Трампа за свою акторську кар'єру і сподівається, що і після інавгурації нового президента США його не перестануть запрошувати на вечірки. Хоча і розуміє, що минулої слави йому сподіватися не варто. Як кажуть французи — «се ля ві».

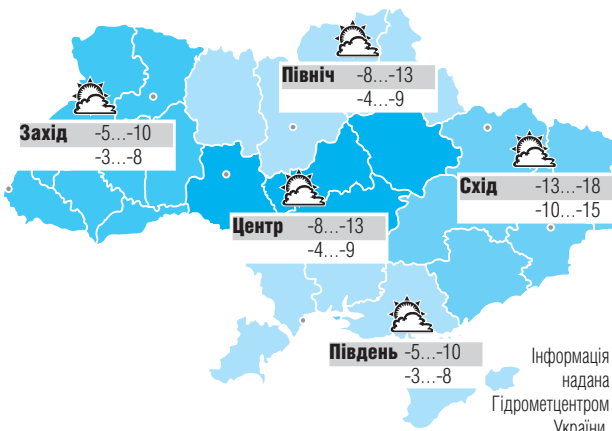
ПОГОДА

16 грудня за прогнозами синоптиків

Київ: хмарно з проясненнями, без опадів. На дорогах місцями ожеледиця. Вітер північно-західний, 5-10 м/с. Температура вночі -10...-12, удень -5...-7.

Курорти Карпат: хмарно з проясненнями, без опадів. **Славське:** вночі -8...-10, удень -1...-3. **Яремче:** вночі -8...-10, удень -2...-4. **Міжгір'я:** вночі -8...-10, удень -2...-4. **Рахів:** вночі -6...-8, удень -1...-3.

14 грудня висота снігового покриву становила: **Славське** — 9 см, **Плай** — 13 см, **Міжгір'я** — 1 см, **Рахів** — 7 см, **Івано-Франківськ** — 1 см, **Яремче** — 6 см, **Пожежевська** — 3 см.

ПРИКОЛИ

Найкращий захист — це напад, тому замість «Пояснювальна» завжди пишіть «Доповідна».

Одеса, рибний ряд. Дві жінки — одна продає бички, інша їх торгує.

Перша: — У вас бичок свіжий, ще живий?

— Ні, він уже помер.

— Дивлячись на ціну, думаю, що ви йому на похорон збираєте.

Передплатні індекси: 60970, 1555
Наша адреса: 03047, Київ, пр. Перемоги, 50
Телефон для довідок: т./ф.: (044) 454-84-92
Рекламне бюро: т./ф.: (044) 454-88-86, reklama@umoloda.kiev.ua
Відділ реалізації: т./ф.: (044) 454-84-41, sale@umoloda.kiev.ua
Коректорська група: (044) 454-87-53
«УМ» в інтернеті: http://www.umoloda.kiev.ua

Відділи:
новин — 454-85-76, novyny@umoloda.kiev.ua;
права — leonov@umoloda.kiev.ua, 454-88-36;
міжнародної політики — svit@umoloda.kiev.ua, 454-88-25;
економіки — eko1@umoloda.kiev.ua, 454-86-39;
медицини — povnyu4@umoloda.kiev.ua, 454-85-99;
культури — culture@umoloda.kiev.ua, 454-87-96;
соціальних проблем — socium@umoloda.kiev.ua, 454-85-99;
спорту — sport@umoloda.kiev.ua, 454-87-93

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець — ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію: КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове. Рукописи не рецензуються і не повертаються. Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець. Комерційні публікації виходять під рубриками: «Український виробник», «Позиція», «Банківська справа», «Фінансова експертиза», «Здоровенькі були!», «Це — працює!», «Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми», «Проекти», «Альма-матер», «Наша марка», «Продукт», «Протистояння», «Вітаємо», «Любов і шана». Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах: «Преса України» — у Києві Зам. 3009161 «Видавничий дім «Високий Замок» — у Львові Зам. блок № 998 **Верстка та виготовлення фотоформ** — комп'ютерний центр редакції «УМ», тел.: 454-87-71 Газета виходить у вівторок, середу, четвер, п'ятницю — суботу (спільний номер) Тираж 86734

«Україна молода» розповсюджується в київській мережі ресторанів «Піца Челентано»